

67. évf., 2013. XI. 7., ára 50 dinár

33

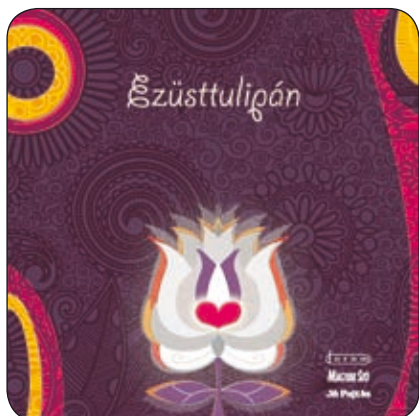
Jó Pajtás

Parádés

A tavalyi győztesek

A tavalyi zsűri

A Szűcs Imre Gyermekversmondó Verseny Szervezőbizottsága tisztelettel meghív minden érdekeltet, hogy

2013. november 9-én (szombaton)

**Törzsudvarnokon a Kultúrotthonban
11.00 órai kezdettel legyen a vendégünk
a 3. Szűcs Imre Gyermekversmondó verseny
(egyben a Jó Pajtás 43. nyelvnevelő versenye)
döntőjén.**

**A versmondó gyermekek fellépését követően sor kerül
a Forum Könyvkiadó, a Magyar Szó és a Jó Pajtás
közös kiadásában megjelent
– Bordás Győző magiszter által válogatott –
gyermekverseket és rövidprózákat tartalmazó kötet, az**

Ezüsttulipán

**bemutatójára, majd pedig
a versmondó verseny eredményhirdetésére, és a díjkiosztásra.
A versenyen mintegy 80 bácskai, bánáti és szerémségi
általános iskolás versmondó lép fel.**

Szeretettel várjuk a verseny döntőseit és kísérőiket Törzsudvarnokon 2013. november 9-én reggel, akik autóval jönnek, azok számolják ki a benzinköltséget (100 km = 8 liter alapon), aznap reggel tankoljanak annyi liter benzint amennyi oda-vissza kell, a számlát (közönséges számla, amit a gép ki-dob) pedig hozzák magukkal.

Azzal jelentkezzenek majd munkatársunknál (mindjárt a regisztrációnál), és ezt a költséget – akár csak tavaly is – megtérítjük.

Szabadkáról – hasonlóan, mint tavaly – busz indul, ennek koordinátora Pál Károly 063/83-33-966. Ez a busz útközben szedi föl az utasokat, és hazafelé mindenkit letesz ott, ahol fölvette.

A Than fivérek emlékmúzeumában

A Than Emlékház méltó emléket állít Óbecse két, Európában ismert szülőföltjének, Than Károlynak és Than Mórnak. Ez elsősorban azért fontos, mert Vajdaság-szerte alig tudnak valamit erről a két példaértékű személyről, viszont Magyarországon és egész Európában igen nagy hírnévnek örvendenek.

Than Károly 1834-ben született, jó tanuló volt, a bécsi egyetemen tanult, s igen hamar a kémiai tudományok doktora lett.

Than Mór 1828-ban született. Ő Pesten jogot tanult, közben festőnövendék is volt. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc alatt hadifestő volt.

A szépen följújtott Than-ház falait az ő műveinek reprodukciói díszítik.

Az emlékszobákon kívül egy másik fontos része is van az emlékháznak, mégpedig az Interaktív Tudományos Park.

Az óbecsei Petőfi Sádor iskola mintegy ötvenfős csoportja látogatta meg a minap az emlékházat, figyelmesen hallgatva Kollár Karolina vegyész előadását.

A petőfisek érdeklődve hallgatják az előadást

nyok világa nem is olyan idegen és komplikált, és igen gazdag és érdekes élményekkel szolgálhat. Ha valamit nem tudnátok, forduljatok hozzám és munkatársnőmhöz, Sulc Szilviához! Jó szórakozást és kellemes időtöltést kívánok – hallhattuk.

Hogy mi mindennel ismerkedtek meg a tanulók, elmeséli **Háin Orsolya, Berta Emese, Fehér Norbert, Varnyú Kinga, Rajslí Dorotya, Brasnyó Emese és Tóbiás Vivien**.

– Légvári Ágoston és Lázár László tanáraink vezettek el minket – mondja Orsolya –, s mondhatom, sok érdekes dolgot láttunk, például egy üvegcsőben a keverék és vegyület fogalmát, azután a tükröket, tükörképet...

– Nekem az egyensúlyozás tetszett – teszi hozzá Emese –, amikor egy rugós szerkezeten egyensúlyoztunk, hogy a kis golyót bejuttassuk a lyukba. Meg a dolgok tükörképe is érdekes volt. Néztem a képet, s próbáltam látatlanul összeilleszteni a kis lapokat. Ha ráálltunk egy forgó szerkezetre, úgy pörögtünk, mint a korcsolyapályán a profik. Piramist lehetett készíteni golyókból, s az erőről tanultakat is láthattuk a golyók legurításakor; a mágneses tulajdonságot a híd készítésénél; a színek keverékét a kéz megvilágításakor...

– Tetszett a sok játék – mondja B. Emese –, különösen a szétvagdosott képek összeillesz-

tése, a tükrök, a vegyület, a keverék felismerése... Valójában én nem is tudtam, hogy ilyesmi létezik Óbecsén.

Kollár Karolina

– Nekem is az alakformáló tükrök tetszettek – jelenti ki Norbi –, ugyanis egy karral lehetett irányítani, és ha akartad, a sovány tükörképet láttad...

– Emesének, Dorottyának és nekem is a kis lapokból való hídépítés tetszett – teszi hozzá Kinga –, mi hárman készítettük, Leonardo da Vinci 500 évvel ezelőtti tervei alapján építettük fel.

– Nekem is tetszett minden, s azt üzenem a Jó Pajtás olvasóinak, látogassák meg az emlékházat, mert játszva sokat tanulnak majd – fejezi be beszélgetésünket Vivien.

Koncz Erzsébet

A mágneshid készítése

– Az interaktív park érdekes, és elsősorban a diákok számára jelentős logikai, tudományos játékokkal van felszerelve. Játékaink arra szolgálnak, hogy ne hosszú definíciókkal és képletekkel, hanem kísérletek útján ismerkedjenek meg a diákok és minden érdeklődő a természet törvényszerűségeivel. Arra is nagyon jók ezek az interaktív játékok, hogy ráébredjünk benneteket arra, hogy a természettudomá-

Elkészültünk

Melyik golyó ért le elsőként?

Hulladékból szobrok, bábuk...

A gyermekhét alkalmából az Óbecsei Tisza Mente Kommunális Szolgáltató Kft. bábu-készítési versenyt hirdetett az általános iskolások részére, azzal a céllal, hogy fölhívja a diákok figyelmét az újrahasznosításra, környezetvédelemre.

A versenyre készített szobrok, bábuk is bizonyítják, hogy mi mindent lehet készíteni olyan dolgokból, amelyeket mi legtöbbször kidobunk. Nagy volt az érdeklődés az óbecsei, a bácsföldvári és a péterrévei diákok részéről is. Egy-egy iskolából többen is pályáztak, így a Sever

Đurkić iskolából is: az ötödikes Beretka Leona, Bozsóki Nina, Fenyvesi Dávid, Flajsz Andrea, Szabó Károly, a hatodikos Pál Orsolya, Živkov Andričin Klementina, Balzam Edina, a nyolcadikos Harkai Réka, Bozsóki Petra, Fehér Zsolt és Gortva Emese.

Az alkotásokat zsűri értékelt. Az eredmény a következő lett:

1. Pál Orsolya és Živkov Andričin Klementina
2. a péterrévei Samu Mihály iskola Flamingo csapata
3. a Sever Đurkić iskola első osztályosainak csoportja.

Nagy a sürgés-forgás a Sever Đurkić iskolában, ugyanis várják a tévéseket, akik majd riportot készítenek a díjazottakkal. A bábukat is láthatjuk az előcsarnokban. Ezúttal nemcsak a díjazottakét örökíttem meg, mert nekem a hatodikos Balzam Edina alkotása is tetszett.

Orsolya és Klementina flakonokból, tojástartókból készített bábut, a ruháját is műanyagból varrták.

– Nagyon meglepődtünk és megörültünk, mikor megtudtuk, hogy elsők lettünk – mondja elsőként Orsi. – Egyáltalán nem is számítottunk díjra, mi csak részt akartunk venni a versenyen. Mikor a biológia-tanár nő említette a pályázatot, Klemivel elhatároztuk, hogy megcsináljuk. Először is megterveztük a bábut, majd anyagokat kerestünk hozzá.

– Valójában csak részt akartunk venni a versenyen – kapcsolódik a beszélgetésbe Klemi –, s hogy nyertünk, az csak ráadás. Mert mi nagy örömmel láttunk a munkához, ahogy Orsi is mondta, először is megterveztük: a kezét, lábát üres

flakonokból, a fejét kartonból, a ruháját kék műanyag zsákból készítettük. A cipőjét meg tojástartóból gyártottuk. Igaz, elég ingatag lett, fogni kell, hogy el ne dőljön.

És a díj? Jobbat el sem képzelhettünk: a ma is divatos piros és lila színű, vállra akasztható táská!

Gratulálunk nemcsak Orsinak és Kleminek, hanem tanárnőjüknek, Kabók Katalinnak is.

K. E.

Klementina, a tanár nő és Orsolya a bábuval

Balzam Edina bábuja

Október 19-én, szombaton gyönyörű reggelre ébredtünk. Mindannyian örültünk a kedvező időjárásnak, ugyanis megbeszéltük, ha szép idő lesz, kirándulunk a Törteli díszkertészetbe.

A temerini Kókai Imre Általános Iskola ötödik- és hatodik osztályos tanulói, akik természetvédelmet tanulnak választott tárgyként, ezen a szép őszi reggelen kerékpárra pattantak, és elkarikáztak a díszkertészetbe. A természetvédelmet tanító tanárnő és az osztályfőnökök tartottak a csapattal. Nagyszerű élményben volt részünk, ugyanis a sok szép növényen kívül (amelyekről a biológia-tanár nő számolt be nekünk) a kertészet tulajdonosa őshonos állatokat is tart a kertészet melletti hatalmas területen.

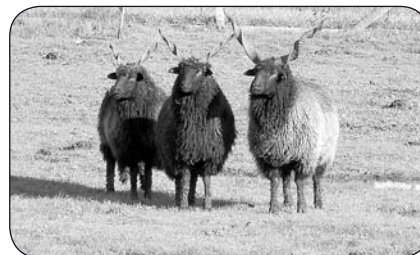
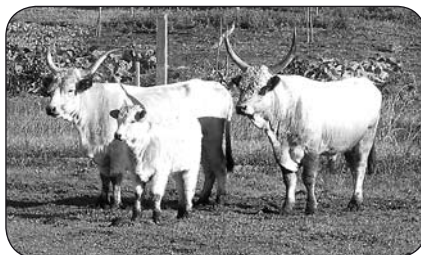
Díszkertészetben jártunk

Megcsodálhattuk a mangalica disznó göndör szőrét, de a racka juhok és a szürke marhák is érdekesek voltak számunkra.

Mielőtt hazaindultunk volna, vásároltunk néhány gyönyörű cserjét és díszbokrot. A

növényeket az iskolánk előtti kertben ültetjük el. Kíváncsian várjuk és figyeljük majd, miként fejlődnek, növekednek.

A temerini Kókai Imre iskola 5. c osztályának tudósítása

Római kori leletek Nyugat-Bácskában

Történelmi visszatekintéseink során megismerkedhettünk Rómával és a rómaiakkal, meg más régi népekkel, de mi történt, milyen harcok, vándorlások, letelepedések zajlottak az idő tájt ezen a vidéken, ahol mi most élünk? Ebbe enged bepillantást Čedomir Trajković régész írása, melyet a Doroszló-portálon találtunk és megosztjuk veletek:

A Duna mente fekvése és vízrajza jó feltételeket biztosított Pannónia délkeleti részének betelepítéséhez és a Kárpát-medence népeinek észak felé áramlásához a korai kőkorszakban. A túlnyomórészt sík vidék azonban épp ezért megnehezítette a folyamatos fejlődés zavartalanosságát. A mai Vajdaság területe erős vonzást gyakorolt a balkáni és közép-európai áramlatokra, lehetővé tette az előretörést a Fekete-tenger partjairól épp úgy, mint a Duna felső folyásától.

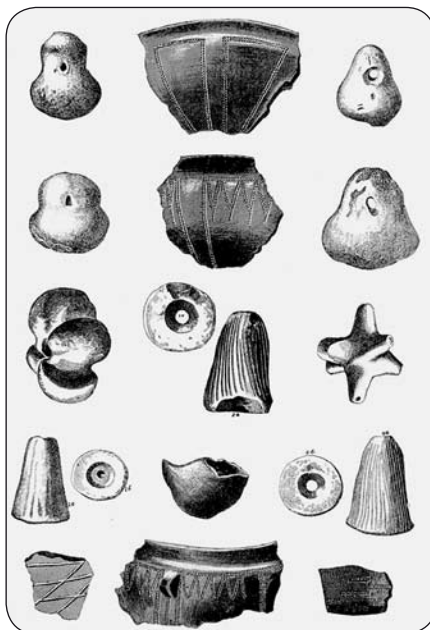
Az eddig feltárt leletek szerint Doroszló területének legrégebb nyomait a korai kőkorszakból származtatjuk. Az 1974-ben végzett kutatások a Mosztonga bal partján érdekes leleteket tártak fel. Doroszló közvetlen közelében (kat. sz. 2231) szintén a korai középkor településének nyomait tárták fel (építkezési anyagok, kerámiák, kőszerszámok stb.).

A falu és közeli környékén a kutatások a későbbi kőkorszak és a bronzkor kultúrájának jelenlétét is bizonyítják a feltárt nyomok részleteivel, ami mellett szól, hogy ebben az időszakban is település volt a mai falu helyén. Ugyanakkor a hallstatti időszakot (késői vaskor) sikerült Doroszlón, a Gyepföldnek nevezett területen eddig legteljesebben vizsgálni és megismerni. A régebbi vaskor kultúrájának őstörténeti kutatásai Vajdaságban újabb keletűek. A Duna mente középső szakaszának és Pannónia déli területének eléggé fel nem tárt középkori múltja, legalábbis a szomszédos területekhez viszonyítva, nem engedte meg, hogy a Vajdaság mezőin talált urnák kérdését kielégítően megvilágíthassuk.

A Mosztonga jobb partján, Doroszlótól mintegy három kilométerre, délkeletre kései vaskorból való temetőt tártak fel a régészek, elégetett csontvázak sírjaival. A temető körülbelül 6-7000 négyzetméternyi területen fekszik. A temető északi részét a DTD-csatorna építésével megsemmisítették. A koporsót helyettesítő urnák között volt egy nagy, hasas vagy megnyúlt formájú, mellette pedig két-három kisebb urna a szokásos mellékletekkel, s rajtuk kívül még egynéhány kisebb is.

Az urnákban az elégetett halott maradványai mellett még kisebb gömb alakú égetett agyagedényeket is találtak, pl. csészéket, amelyeknek füle átnyúlt az edény peremén, körte alakú apró edényeket földéllal, fibulákat, vasból készült görbe késeket, bronzdíszítményeket, borostyánkalárist, vagy nagyobb halak hátgerincsigolyáiból felfűzött nyakéket. Az urnák széles földéllal voltak fedve, a fedelek bemélyített részükkel kerültek rájuk.

A halottak elégetését valószínűleg a temetőtől távolabb végezték, s munkájuk nem volt valami tökéletesnek mondható, mert az urnák-

ban koponyák, hátgerincek, lábszárcsontok és más testrészek maradványait találták. Az öltözék, illetve fegyverzet mellékleteit minden jel szerint később helyezték az urnákba, mert a legtöbb leleten nem fedezhető fel semmilyen égésnyom. Az urnákat közönséges gödrökben helyezhették el, minden beomlási veszélyt elhárító biztosítás nélkül, a talaj sárga földrétegében, 30–60 centiméterre a felszíntől.

A csontleletek elemzése során megállapították, hogy a temetőben, illetve a sírokban és azokon kívül háziállatok csontjai is voltak, kecské, juhok, házisertések, lovak, házörzök kutyák és tyúkok csontjai, a vadak közül pedig az őskori szarvasmarha, szarvas, őz és valamilyen madarak maradványai.

A doroszlói temető kerámianyagának összehasonlító elemzése során a Šaregradból, Dályáról és Vukovarról való anyaggal, arra a következtetésre kellene jutni, hogy a Doroszlói temető sírjainak többsége későbbi időszakból való. A lovakhoz tartozó felszerelés, illetve a lovak csontváza a keleti trákok és szittyák elemek jelenlétét bizonyítják ezen a területen.

A korai vaskorból való harcos csontváza mellett a temetőben jó néhány latén, azaz a

korai vaskorból való gödrre is akadtak, sőt: két kerek formájú tapasztott tűzhelyre is. A kerámiák első csoportjába ezekből a gödrökből azok az edénytöredékek tartoznak, amelyek korongon készültek, anyaguk finom, színük szürke és barna, csiszolt felülettel, domborművű vonalakkal, szaggatott, hullámzó csíkokkal, mély rovátkákkal és hálószerű rajzokkal díszítve. Ez a díszítési mód, amely a csiszolás technikájával egy időben jelentkezik, a korai laténból a kései antik korig tart. A másik csoportot szabad kézzel formált kerámiák alkotják, amelyeknek az anyaga durva, s egyetlen díszítőeleme a fésűvel szaggatott vonal. A harmadik csoportba a rajzos kerámia tartozik, fehér és piros színű rajzokkal a vörössárga alapon. Az ezekben a gödrökben talált anyag a korai latén kultúra időszakára jellemző.

A nagy római birodalom virágkorában Bácska kívül esett a római limesen, azaz erődítményeinek határvonalán. A római limes (azaz a Római Birodalom) határa a Duna volt. Ebben az időben Bácska területét egy keletről jött törzs: a szarmaták népesítették be. Ez ideig Doroszló területén nem sikerült szarmata nyomokat felfedezni, ami azonban nem jelenti azt, hogy a falut kikerülték a szarmaták.

Bácskán két sánc húzódik keresztül. Az egyik hosszabb és sekélyebb, amelynek „kis sánc” a neve, a másik rövidebb, s ezt „nagy sáncnak” hívják. Az első Apatinnál kezdődik, a Dunánál és Péterrévénel eléri a Tiszát. A másik Újvidéknél, kezdődik és Bácsföldvárnál ér a Tiszához.

A „nagy sáncot” Prigrévicánál (Bácsszentiván) két helyen átvágja a Duna, ami arra enged következtetni, hogy a sánc már előbb megvolt, még a Duna-kanyar kialakulása előtt. A sánc egyes részekén kitűnő állapotban van. 1,2 m mély, 2 m széles, töltése 7 méter magas. Több helyen megszakad és egyszerűen eltűnik, de a doroszlói erdőben erőteljesen jelentkezik újra, két kisebb árok kíséretében, amelyek közül az egyik az erdőn kívül, a keleti oldalán húzódik, míg benn az erdőben már mind a kettő elkíséri. (Ide, a doroszlói erdőben húzódó „római sánchoz” szervezett expedíciót a Jó Pajtás vagy húsz évvel ezelőtt, a szüleitek közül talán részt is vett benne valaki.) Eddig sokat vitatkoztak ezen sáncoknak az eredetéről. A vélemények megoszlottak, egy azonban most már biztosra vehető, hogy nem római eredetűek, hiszen a rómaiak sohasem foglalták el Bácskát, s a dunai limes mellett, ide számítva flottillájukat és dunai erődítményeiket is, semmi szükségük sem volt efféle védelmi sáncokra...

A Gyepföld hallstatti temetőjében, az elégetett halottak sírjaiban avar-szláv anyagra (égetett tűzhely, csontfésű stb.) akadtak, ami kétségtelen bizonyítéka ilyen nép jelenlétének Doroszló területén. Tehát régészeti szempontból, s a talált archeológiai leletek alapján megállapítható, hogy a mai Doroszló területén, kedvező fekvése folytán már i. e. a 4. évezredtől az időszámításunk utáni 10. századig éltek népek.

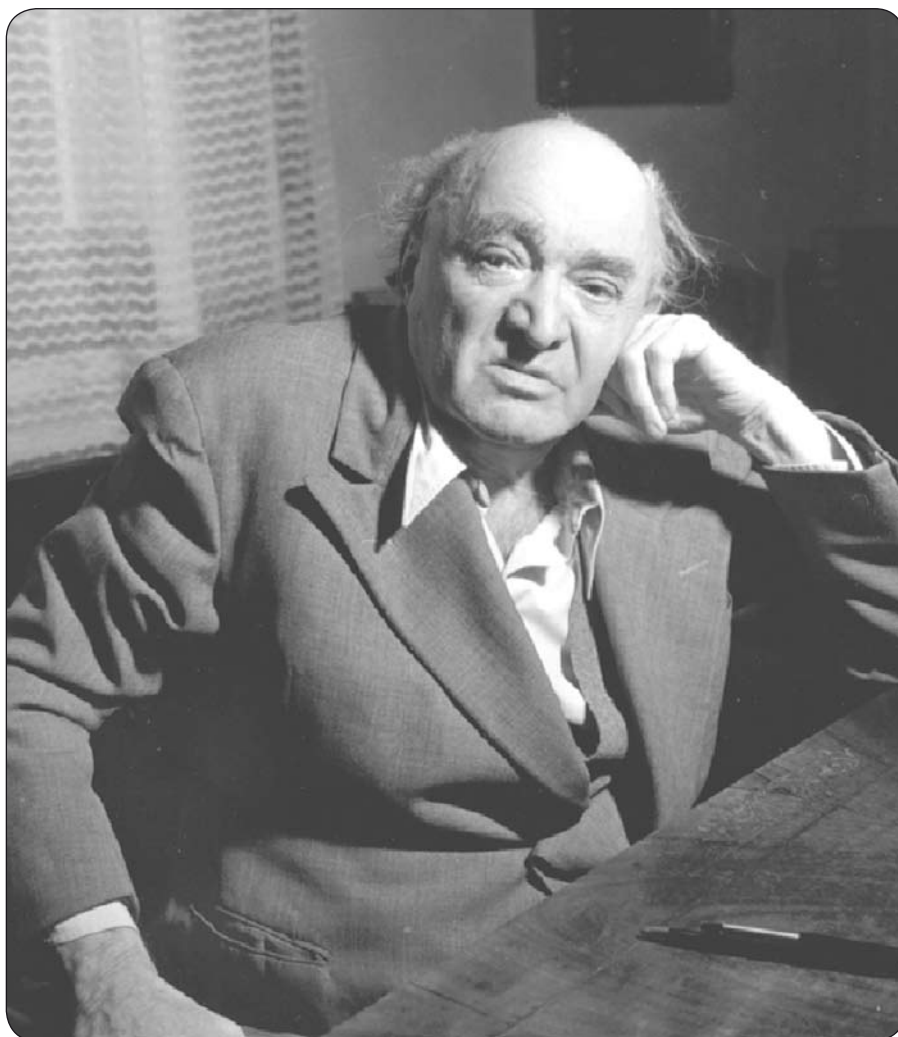
Füst Milán

(Budapest, 1888. július 17.–Budapest, 1967. július 26.)

Tizenöt éves korában tüdővérzést kapott, a betegségtől és a haláltól való félelem ettől fogva jelen volt egész életében. 1904-től negyven éven át folyamatosan írt naplót. 1908-tól rendszeresen publikált a Nyugatban, barátai is az első nemzedék köréből kerültek ki. Elvégezte a jogi kart, majd felsőkereskedelmi iskolákban tanított. 1918-ban a Vörösmarty Akadémia ügyésze volt, ezért felfüggesztették állásából. 1921-ben nyugdíjaztatta magát. 1923-ban megnősült.

1914-ben megjelent első verseskötete, ugyanebben az évben megírta első drámáját, a Boldogtalanokat. Kisregényei, versei, drámái, művészetelméleti tanulmányai az 1920-as években folyamatosan jelentek meg a Nyugatban és könyv formájában. 1928-ban súlyos neurózissal kezelték. 1934-ben a Zeneakadémián megünnepezték írói munkásságának 25. évfordulóját. A második világháború után a Képzőművészeti Egyetemen és a Bölcsészkaron tanított, 1948-ban Kossuth-díjat kapott. 1950-től nem jelenhettek meg írásai. Az 1956-os forradalomban írásaival szerepet vállalt. 1957-ben a Magvető Kiadó megkezdte életművének kiadását. 1965-ben felmerült a neve a Nobel-díj várományosai között.

Szerteágazó munkásságának közös vonása az átírás, újraírás, törlés és javítás. Mintha az életművét halála után sem akarta volna szilárdnak, megváltoztathatatlanak láttatni. Írásainak kortársi recepciója nem független Füst anekdotákba burkolódzó alkatától. Lírája, súlyos szabadversei a Nyugat első nemzedékének nagy alkotói közül a legkésőbb kaptak olvasói elismerést, ugyanakkor a későbbi írói nemzedékekre termékenyítően hatottak. Versnyel-

Füst Milán

Kéri Dániel felvétele, 1962.

Magyar Nemzeti Múzeum fényképtára

vét az archaikus és a modern beszédmód összeütköztetése jellemzi, a profán mindennapiság és a klasszikus kultúra emelkedett jelenléte. Líráját maga és kortársai „objektívnek” nevezték.

Első jelentős kisregényétől, a Nevetők-től (1919) kezdve egész prózai munkásságában egyes szám első személyű narrátort szerepeltet, ez lehetővé teszi számára, hogy különböző formákban megkérdőjelezze az elbeszélhetőséget, a narratori tudást, és megfejthetetlen személyiségeket állítson regényei középpontjába – elbizonytalanítva ezzel a hősöket és az olvasót a biztonságos valóság létezésében. Legkiemelkedőbb regényén, az 1942-ben megjelent A feleségem történetén nyolc évig dolgozott. A regény elbeszélője,

Störr kapitány számára egyedi dallamú, részben alulstilizált, de bölcselkedésre, önreflexióra képes nyelvet dolgozott ki. A kortárs magyar irodalomban páratlanul következetesen modern regény visszhangra talált a francia közönség körében. (1958-ban jelent meg franciául, majd más idegen nyelveken is.)

Új utakat kereső drámái kezdetben nemigen számítottak sikerre. Füst minden darabban eltérő módon építkező dramaturgiája szinkronban volt a korabeli európai drámai törekvésekkel. Az utóbbi évtizedekben a magyar színházak főként a naturalizmus és az avantgárd értelmezés felől is megközelíthető Boldogtalanokat és a Catullust játsszák – sikerrel.

Schiller Erzsébet

Ajánlott irodalom

Rába György: Az objektív líra jelensége a Nyugat hőskorában. In Mégis győztes, mégis új és magyar. Tanulmányok a Nyugat megjelenésének hetvenedik évfordulójára. Bp., 1980.; Szellemelek utcája. In memoriam Füst Milán. Szerk., vál. Kis Pintér Imre. Bp., 1998.; Schein Gábor: Nevetők és boldogtalanok. Füst Milán művészete 1909–1927. Bp., 2006.

HOROG

Bemutatjuk az év hala jelöltjeit

Garda

Pelecus cultratus (Linnaeus, 1758)

Ismertetőjegyek. Teste hosszán megnyúlt, oldalról erősen lapított. Hasvonala domborúan ívelt, a háta vízszint majdnem egyenes vonalú. Feje aránylag kicsi, orra rövid és hegyes, a szeme nagy. Szája felső állású, oldalról nézve szinte függőlegesen felfelé irányul. Rövid és kicsi hátúszója a farokrészen helyezkedik el, jóval túl a testhossz felén. Mellúszói feltűnően nagyok, túlérnek a hasúszók tövére. Hátúszójában 6–7, anális úszójában 24–29 elágazó sugár van. Farokúszója nagy, mélyen bemetszett. Pikkelyei aprók, könnyen leválnak, számuk a kanyargós lefutású oldalvonalon 90–115. A nagyobb példányok hossza 30–40, olykor 50 cm lehet.

Hasonló fajok. Kifejlett példányaihoz egyetlen más halunk sem hasonlít igazán. Fiataljai a küszszel vagy a vizeinkből esetleg előkerülő állasküszszel téveszthetők össze, mivel ezek szája is felfelé irányul, farkalatti úszójuk hosszú, de hátúszója egyiknek se toledott az anális úszója fölé, mellúszójuk nem éri el a hasúszójuk tövét, és oldalvonala nem kanyargós. A pár centis gardához a kurta baing is hasonlít, mert szája meredeken felfelé irányul és anális úszója hosszú, de a teste kevésbé lapított, oldalvonala csak néhány pikkelyen látható, és a mellúszója sem éri el a hasúszó tövét.

Környezet. Eredetileg vándorhal, amelynek élete megoszlik a tenger sós, és a betorkolló folyók édesvize között. A tengertől

messzire eltávolodott populációk azonban felhagytak a vándorlással, teljesen édesvízivé váltak. A hazai állomány nagyobb-részt bővizű folyóink dévérzónájában, kisebbrészt márnázónájában él, illetve nagyobb tavainkban található.

Táplálék. A nyílt vízben keresi táplálékát, amely a fiatalok esetében zooplankton. A nagyobbak ezt vízre hulló rovarokkal és apró halakkal egészítik ki. Leggyakoribb halzsákmánya a szintén nyílt vízben élő küsz.

Szaporodás. Ivarérettségét 3–4 évesen éri el, májusban szaporodik. Csapatosan ívik a folyók és nagy tavak mérsékelt áramlású mélyebb részein. Egy nőstény átlagosan kb. 30 ezer, 1,5 mm átmérőjű ikraszemet rak. A megtermékenyült ikra kb. négyszere-re duzzadva kikelésig lebeg a vízben.

Elterjedés. Őshonos halunk, amely Európa középső és keleti részén terjedt el. Hozzánk a jégkorszak után vándorolt be a Fekete-tenger vidékéről.

Jelentőség. Régen a garda rendkívül nagy jelentőséggel bírt a Balaton halászatában, az utóbbi két évtizedben azonban a korábbiak tizedét se éri el a zsákmány. Folyóinkból régebben is csak alkalmilag került elő, így ezeknél lényeges változás nem tapasztalható. Európában a ritka halak közé sorolják, úgy tűnik, nálunk is ez a minősítés illeti meg. Húsa egyébként szálság, de nagyon kellemes ízű.

Harka Ákos–Sallai Zoltán
Magyarország halfaunája
című könyve nyomán

A képen látható balin nem méreteivel érdemelte ki, hogy bekerüljön rovatunkba, hiszen vitán felüli, hogy kicsi. Mellesleg mondjuk, hogy Törökbecsnél került horogra a pörgetőversenyek egyikén, és azonnal vissza is engedte a horgász. Ez a hal a testén viselt sebekkel hívta fel magára a horgászok figyelmét. A sérülések jellege – hosszú, vágásszerű sebek – egyértelműen csukatámadásra vall. A fognyomok közötti távolság alapján pedig sejteni lehet, mekkora volt a csuka feje. Ennek alapján pedig találgatni lehet, milyen nagy volt a ragadozó. Mivel azonban a találgatás nélküli a reális alapokat, eltekintünk tőle. De tény, hogy a balin megmenekült, és kihverte a sérüléseket.

Készül az új halászati törvény. A felnőttek ezekben a napokban tartott nyilvános vitákon érvelnek, ellenérvelnek, argumentálnak... szóval szaporítják a szót. Feszégetik, hogyan lehetne jobb. Legalábbis számukra. A kishorgászokkal az új törvény tervezete nem sokat foglalkozik. Úgy tűnik, az illetékesek meglátása szerint az eddigi is jó volt, és ezért nem is akarnak változtatni rajta. Ha marad minden, ahogy a tervezetben olvasható, akkor a kishorgászok jövőre is díjmentesen horgászhatnak. Azzal a kikötéssel, hogy ezt csak engedéllyel rendelkező felnőtt társaságában tehetik. Tehát váltson a nagyapa horgászengedélyt!

• Ezen a napon történt • Ezen a napon történt • Ezen a napon történt •

November 7.

Rezső, Lázár, Ernő, Karina, Rudolf, Florentin, Engelbert, Csenger, Énéas, Raul, Rolf és Amaranta napja.

Rezső: Magyar eredetű név, a Rudolf férfinév magyarosítása, a Rézső, Részó családnévből.

Rolf: A Rudolf önállósult német beczejője.

1810. XI. 7. (203 éve)

Gyulán megszületett Erkel Ferenc zeneszerző, a nemzeti opera megteremtője, a magyar Himnusz megzenésítője. Erkel Ferenc gyerekkorától kezdve zeneközéltben élt, hiszen tanító édesapja egyházi karnagy is volt. 1834-ben került Pestre, ahol több színháznál volt karnagy, majd 1837-től harminc éven át első karmester és zenei vezető volt a Pesti Magyar (később Nemzeti) színháznál. Megnyerte azt a pályázatot, amelynek köszönhetően ő zenésíthette meg Kólcsey Himnuszát.

1867. XI. 7. (146 éve)

Varsóban megszületett Marie Curie (eredeti nevén: Skłodowska) lengyel származású Nobel-díjas francia vegyész és fizikus. 1903-ban férjével, Pierre Curie-vel és Antoine Becquerellel megosztva fizikai Nobel-díjat, 1911-ben kémiai Nobel-díjat kapott. 1898-ban fedezte fel a tórium radioaktivitását, férjével közösen pedig a polónium és a rádium nevű radioaktív elemeket.

November 8.

Zsombor, Kolos, Gotfrid, Hódos, Karád és Kasztor napja.

Zsombor: Régi magyar személynév, a Zombor alakváltozata. Szláv eredetű. Jelentése: bölény.

Hódos: Magyar eredetű név. Jelentése: hódvadász.

1656. XI. 8. (357 éve)

Megszületett Edmond Halley angol csillagász. Először számolta ki a (később) róla elnevezett üstökös pályáját. Az üstökös 76 évente tér vissza a Föld közelébe.

1793. XI. 8. (220 éve)

Párizsban megnyílt a Louvre Múzeum. Eredetileg 1204-ben II. Fülöp Ágost

királyi kastélynak építtette az épületet. Párizs központi részén, a Szajna jobb partján található nemzeti múzeum, a világ egyik legismertebb, és 1793 óta Párizs legnagyobb múzeuma. Az európai képzőművészetek gyűjteménye mellett egyiptomi, iszlám, keleti, görög, római és etruszk emlékek is megtekinthetők itt.

November 9.

Tivadar, Fedor, Teodor, Bozsidar, Nátán és Ugron napja.

Tivadar: Görög, latin eredetű név, a Theodor név magyar megfelelője. Jelentése: Isten ajándéka.

Ugron: Szláv, magyar eredetű név. Jelentése: magyar.

1997. XI. 9. (16 éve)

Európában a feltalálók napja, Hedy Lamarr (eredeti nevén: Hedwig Eva Maria Kiesler) színésznő, feltaláló születésnapjának tiszteletére, aki az ugró kódos adó-vevő rendszert kitalálta, amit torpedók irányítására használtak. Később ez a találmány lett az alapja a bluetooth és wifi hálózatok és más modern kommunikációs rendszerek működésének. Huszonhat éves volt amikor találmánya megszületett, ám az elismerésre és tudományos díjakra 83 éves koráig kellett várnia...

1929. XI. 9. (84 éve)

Budapesten megszületett Kertész Imre, az egyetlen irodalmi Nobel-díjas magyar író. A Svéd Akadémia 2002-ben a következő indoklással ítélte Kertész Imrének és Sorstalanság című könyvének az irodalmi Nobel-díjat: „egy írói munkásságért, amely az egyetlen sérülékeny tapasztalatának szószólója a történelem barbár önkényével szemben”.

November 10.

Réka, Leó, Tibor, Tünde, András, Florencia, Florentina, Jusztusz, Delinke, Mátka, Rusztem és Virginia napja.

Réka: Török, hun, magyar eredetű név, a mondákban Attila feleségének a neve. Jelentése ismeretlen. Más magyarázat szerint ótörök eredetű, így az Arikán névből származik. Jelentése: tiszta úrnő.

Virginia: Latin eredetű név. Jelentése: lány, hajadon.

1871. XI. 10. (142 éve)

A Tanganyika-tó melletti Udzsidiban Henry Morton Stanley brit újságíró és Afrika-kutató megtalálta az elveszettek hitt David Livingstone felfedezőjét. Livingstone utazó, kutató és hittérítő

volt. 1841-ben ment először Afrikába, 1849-től Dél- és Közép-Afrikában kutatott fel addig ismeretlen területeket. Mivel négy éve semmi hírt nem kaptak róla, a New York Herald megbízta Stanleyt a felkutatásával, aki nyolc hónap múlva a Tanganyika-tónál így üdvözölte az eltűntnek vélt kutatót: „Dr. Livingstone, ha jól sejtem...”

1983. XI. 10. (30 éve)

A Microsoft kiadta a Windows elődjét (Interface Manager v. DOS Windows Manager), ami az MS-DOS bővítése volt egy grafikus felülettel, egérhasználatával. A valódi Windows (v.1.01) 1985-ben jelent meg, 1987-be követte a Windows 2.0. Nálunk a 3.1-es változattól kezdett elterjedni. A többitől talán már hallottatok...

November 11.

Márton, Andor és Atád napja.

Márton: A latin Martinus név rövidült, magyar formája. Jelentése: Mars hadistenhez hasonló, harcias, bátor.

Atád: Török, magyar eredetű név, az Ata név -d kicsinyítő képzős származéka. Jelentése: apa, apácska.

317. XI. 11. (1696 éve)

Szent Márton ünnepe. Pannóniában (Sabaria, ma Szobathely) született a későbbi tours-i katolikus püspök. Tizenöt éves korában a római hadseregbe sorozták. Katonaéveiben vitézsége mellett kitént jólelkűségével, felebaráti szeretetével, a betegek és a szegények iránti részvételével, egyszerű életmódjával. Márton-napi hagyományok: Az advent előtti utolsó ünnepi étkezés a Márton-napi lúd evése volt. A szárnyas mellcsontjából a tél időjárását jósolták meg. Megkóstolták az újbort is, mert ennek Márton a „bírája”. Időjósolás is fűződik a naphoz: „Márton olykor fehér lovon jár” – tehát felkészülhetünk a havazásra; „ha Márton lúdjá jégen áll, karácsonykor sárban botorkál” vagy „ha jókedvű Márton, kemény lesz a tél”.

1493. XI. 11. (520 éve)

Svájcban megszületett Paracelsus (eredeti nevén: Phillipus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim) német-svájci alkimista. A gyógyszeres terápia és kémia úttörője, aki az orvosságok helyes adagolását, a betegségek megelőzését és az egészséges életmódot tartotta szem előtt. Ismereteit vándorútjain professzoroktól, valamint füvesasszonyoktól, bábáktól és parasztoktól szerezte. Úgy tartotta, hogy az emberek a világegyetem tükröképei. A betegségeket az egyensúly megbomlásának tekintette, szerinte az egészséges ember tökéletes harmóniában egyesíti a három alkimiai alapelemet: a ként (férfi), a higanyt (nő) és a sót (semleges).

November 12.

Jónás, Renátó, Márton, Krisztián, Emil, Levente, Renáta, Emánuel, Emilián, Jozafát, Líviusz, Tihámér, Aba, Abád, Abbás, Abod, Bács, Hümér és Keresztély napja.

Jónás: Héber eredetű bibliai név. Jelentése: galamb.

Hümér: Magyar nyelvújítók a Fidél név magyarosítására a hú melléknévből alkották. Jelentése: húséges.

1840. XI. 12. (173 éve)

Megszületett Auguste Rodin (teljes nevén: François-Auguste-René Rodin)

francia szobrász. Rodin életteli, drámai, szenvedélyes megfogalmazású, érzelmgazdag szobrai a historizmus ellenpólusát képezik, művészte a modern szobrászat kiindulópontja. A szimbolizmussal éppen oly sok szál köti össze, mint az impresszionizmussal. Legtöbb alkotását a Rodin Múzeum őrzi Párizsban, művei közül néhány látható a budapesti Szépművészeti Múzeumban is, szobrainak másolatai benépesítik az európai műveltséghez kötődő világot (képünkön: A csók – részlet).

1833. XI. 12. (180 éve)

Megszületett Alekszandr Porfirjevics Borogyin orosz tudós és zeneszerző. Tanult szakmája szerint orvos, de kiváló vegyész is volt. Ismert műve a Közép-Ázsia pusztáin című szimfonikus költemény és az Igor herceg című opera, melyet halála után Njokolaj Rimszkij-Korszakov és Alexander Glazunov fejezett be.

November 13.

Szilvia, Jenő, Bulcsú, Szaniszló, Miklós, Kilián, Arkád, Eugén, Kilény és Szolón napja.

Szilvia: Latin eredetű név, a Szilviusz férfinév női párja. Jelentése: erdő, erdei.

Eugén: Görög, német eredetű név. Jelentése: jó születésű, előkelő, nemes nemzetségből való. A név magyar alakváltozata az Ödön, a Jenő névvel mesterségesen azonosították a 19. században.

354. XI. 13. (1659 éve)

Megszületett Szent Ágoston katolikus egyházi író, filozófus. Fiatalon lelkesen tanulmányozta Platón és a neoplatonisták munkásságát. Később figyelme a Biblia vizsgálatára fordult, végül 387-ben keresztényvé vált. A De Trinitate című műve a Szentháromság doktrínájának magyarázata. A kereszténység kétségtelenül legnagyobb filozófusa volt. Életművéből táplálkozik a középkor ideológiája, s hatása szinte napjainkig érvényesül.

1789. XI. 13. (224 éve)

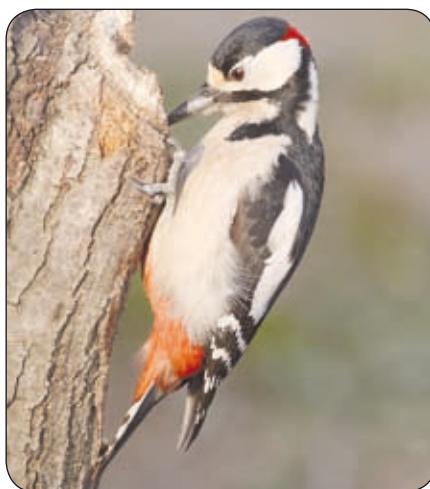
Benjamin Franklin egy barátjának a következő szavakat írta: Semmi sem biztos a világon, csak a halál és az adó...

Kihalt mezőkön

A novemberi mezők többnyire elég kihaltak látszanak. Néha egy-egy nyúl ugrik fel előttünk, a távolban legelésző őzeket látunk, olykor hosszú farkú fácánkakas szalad a gazos szélén és tűnik el a sűrűben, majd tengeliccsapat száll át a fejünk fölött. Később, decemberben, de még inkább januárban, amikor gyakran fehér hótakaró borítja a tájat, már jóval több állatot láthatunk. Elsősorban azért, mert a havas háttérben messziről szembetűnnek, de a nyomaik alapján is következtethetünk a jelenlétükre. Egy kis gyakorlattal könnyen felismerhetjük az őzek, a mezei nyulak, a fácánk és a varjak nyomait, s élményt jelenthet a zsákmányt kereső, vadászó róka követése is.

A késő őszi és téli időszakban mozgalmas élet zajlik a települések szegélyzónáiban, például a falusi szérűkben, kiskertekben vagy éppen a kertek alatt. Bizonyos fajok számára fontos táplálkozóhelyek a szalmakazlak és a trágyadombok. A kazlak aljába a környékről házi és erdei egerek, pockok költöznek be, de szívesen megtelepszik egy-egy keleti vagy mezei cickány is. Nem véletlen, hogy a falusi macskák előszeretettel leskelődnek a kazlak tövében, ahol reggel nemegyszer ráakadunk az éjszaka vagy hajnalban ott portyázó görény és menyét nyomaira is. A kazlak felső részében gyakran verebek éjszakáznak. Gyermekkoromban esténként fonott kosarat borítottunk a lyukakra, s addig mozgattuk, amíg egy-egy madár vakrémületében bele nem vágódott abba. Hasonló módszerrel „dolgozik” a kukik is, amikor kitartóan topog a lyuk mellett, s ügyesen elkapja kiröppenő áldozatát. Szívesen vadászik a kazlak környékén a templomtoronyban tanyázó gyöngy-

bagoly is. Erről a késő őszi és téli hónapokban gyűjtött köpeteiben talált veréb- és házi-egér-maradványok is árulkodnak. Ha pedig beljebb megyünk, s az udvaron nézünk szét, a disznóólban már alkonyattájt láthatunk néhány vándorpatkányt, amint a békésen röfögő sertés vályújában maradékot kutatnak. Tisztában van ezzel a padláson tanyázó nyest is, ezért gyakran látogatja az ólak és istállók környékét.

Nagy fakopáncs hímje

A trágyadombra minden reggel friss, gőzölgő trágya kerül. A madarak – a vetési varjak, a házi verebek és a citromsármányok – általában már a közeli akácfákon ülve várják a trágyával teli talicskát, s a visszainduló gazda még be sem ért az istállóba, máris meglepik a friss „csemegét”. Gyakori a tanyákon, a falusi utcákon és a trágyadomb

Gyöngybagoly

Görény

közeliében a búbos pacsirta. A párok a téli időszakban is összetartanak, egymás közelében keresgélnek, s a közeledő emberek elől néha csak az utolsó pillanatban, finom hívogatójukat hallatva repülnek odébb. A kertek alatt, a kazlak környékén, ahol nagyobb foltokon bogáncs tenyészik, rendszeresen megjelennek a tarka tollú tengelicek, de különösen a havas teleken a foglyok és a fácánk is a szérűbe húzódnak, hogy a kazlak körül keresgéljenek. Ilyen helyeken apró magvakkal, ocsúval, morzsolt kukoricával segíthetünk az éhes madaraknak.

A téli erdő többnyire csendes, legföljebb egy-egy szajkó jelzi recsegő vészhangján, ha a fák közé lépünk. Az öreg állományú tölgyesekből, ahol a fák koronájában már messziről sárgállik a sok fagyöngy, a léprigó érces cserregése hangzik, s olykor az átrepülő fekete harkály hangos „krü-krü-krü” kiáltása töri meg a csendet. Decemberben már dobolnak a nagy fakopáncsok, s a hónap végén és január elején szerelmesen kezdenek kiáltozni a vén fák tágas üregeiben tanyázó macskabaglyok.

Sch. E.

Mezei nyúl

Búbos pacsirta

Miért is nevezik sokszavúnak ezt a madarat? Azért, mert képes utánozni más madarak, állatok, vagy akár autóriasztók hangját is. A sokszavú poszáta éjszakai énekesmadár, és bár gyönyörű dallamokat produkál, nem ajánlatos közel menni hozzá.

A poszáta élőhelye

A sokszavú poszáta Kanada délkeleti részén, az Amerikai Egyesült Államok déli

és keleti részén, valamint Mexikóban élnek. Nyáron többnyire bogarakkal táplálkoznak, ősszel és télen pedig bogycsoportokat esznek, a földről csipegetve, a magasból leszállva csenek el a falatot. A sokszavú poszáta másik egyedülálló jellemzője az, hogy ő az egyetlen éjszakai énekesmadár – a rossz alvók bánatára. Hangosan és hosszasan éneklie a világnak a gyönyörű dallamokat.

Miért énekel a sokszavú poszáta?

Valószínűleg azért, amiért a többi madár: egyrészt azért, hogy behatárolja területét, másrészt azért, hogy a párját csalogassa

A sokszavú poszáta

oda az énekével. Csak a sokszavú poszáta ismétli háromszor vagy annál többször is más madarak énekét, ugyanolyan csengő, tiszta hangon. Ezek a madarak nagyon agresszívak lehetnek, ha meg kell védeniük fészüket és a környező területet. Nem egy kutya vagy macska megtapasztalhatta már, milyen erősen támad a poszáta.

Óvakodj a fészketől!

Megtörtént már olyan, hogy egy macska túl közel osont az alacsony építésű fészkekhez, amelyben egy sokszavú poszáta pár kotlott. A két madár üldözte és megtámadta a macskát, amíg annak tulajdonosai rá nem találtak a szegény állatra, amely védekezésképp összegömbölyödött a tornácra. Mindkét oldalról egy-egy madár csipkedte felváltva, vadul tépkedték a bundáját.

Éppen ezért mindenki jobban teszi, ha csak távolról csodálja a sokszavú poszátaikat, és onnan hallgatja éneküket, közel me-részkedni a fészkekhez nem ajánlatos.

Egyedül az elefánt ért meg minket

Az elefánt az egyetlen állat, amely képes megérteni az emberi gesztusokat. Nem megtanulja, megérti.

Az ember számtalan állattal tud kommunikálni a kutyától a csimpánzig, a papagájtól a tevéig. Ám minden ember és állat közti interakció hosszabb-rövidebb tanulás eredménye. A kutya leül, ha mondjuk neki, mert megtanulta. Tudjuk, hogy dühös, ha a csontjához közelítve morog, mert megtapasztaltuk. Ám egyetlen olyan állatot sem ismertünk eddig, amelyik ösztönösen, trenírozás nélkül megérti, mit akarunk neki „mondani”.

A St. Andrews Egyetem kutatói afrikai elefántoknál bizonyították be, hogy képesek értelmezni az emberi gesztusokat. Figyelemre méltó, ha számításba vesszük, az ormányosokat az ember nem háziasította. Még megdöbbenőbb, hogy mindezt a legcsekélyebb tanítás nélkül képesek.

Richard Byrne és Anna Smet tizenegy fogságban élő elefántot tanulmányozott. Az állatokat turisták szállítására képezték ki, ám egész életükben szóbeli utasításoknak engedelmessé váltak, gesztusokra soha nem tanították őket. A kísérletek során egyforma vödöröket helyeztek el az elefántoktól távolabb, az egyikbe pedig élelmet rejtettek. A kutatók az utóbbi vödörre mutatva jelezték az állatnak, hol találja az ennivalót. Az elefántok az esetek kétharmadában indultak a megfelelő edény felé, ráadásul már a legelső próbálkozásra. Ilyen „mutatványra” legközelebbi rokonaink, a csimpánzok sem képesek ösztönösen. Anna Smet úgy fogalmazott: nem volt kétséges, az elefántokat be lehet tanítani, hogy kövessék az ember gesztusaival adott parancsait. Ám igencsak meglepő, hogy ezt nem kellett tanulniuk, hanem velük született tulajdonság.

Sérült kenguru ugrott be a gyógyszertárba

Agyors segítség reménye, vagy a pusztaság véletlen okozta, hogy egy sérült kenguru ugrándozott be a Melbourne-i repülőtér gyógyszertárába. A rendőrség és a vadállatokért küzdő önkéntesek együttes erővel fogták be a szürke kengurut.

Az eladó azt hitte, hogy viccel vele a kollégája.

„Hátul voltam az üzletben, mikor hallottam, hogy Lisa mondja, hogy egy kenguru van az üzletben. Persze én csak dolgoztam tovább, hiszen úgy voltam vele, biztosan csak viccel” – emlékezett vissza az esetre Johnson Law, a gyógyszertár eladója.

„A kenguru lábán sérülés látható. A karmai be vannak szakadva, valószínűleg az aszfalt vagy hasonló szilárd felület miatt” – mondta Ella Rountree, az állathoz kikerülő önkéntes állatmentő.

A befogó által Cyrusnak elnevezett kengurut egy helyi állatorvoshoz vitték, ahol meggyógyítják minden sérülését.

RÜGYFAKADÁS

Az élet színpadán

Ezen a földön mindenkinek van egy szerepe. Én még a jó diák szerepét játszom. Sokat töprengtem azon, hogyan jutottam el idáig, a hetedik osztályig.

Csecsemőkoromban jó sorom volt, mert egész nap rám figyeltek, és velem játszottak, én voltam a sztár a házban. Ahogy nőttem, eljutottam az óvodáig. Nem szerettem oda járni, mert mindig akaratos típus voltam, én inkább rögtön iskolába indultam volna. Mivel még akkor igazi energiabomba voltam, beiratkoztam néptánra. Nem épp az én műfajom, de két évig rendszeresen jártam a próbákra, fellépésekre. Mikor iskolás lettem, bevaló, élveztem. Első osztályban mindig négy óránk volt, ez nekem nem volt elég. Elkezdtem asztaliteniszezni. Amikor legelőször elmentem edzésre, az edző örömmel fogadott. Megismerkedtem az ütővel, a labdával és a legjobb barátommal, az asztallal. Egészen mostanáig ő a legjobb barátom, mivel mindig nekem kedvez. Így szépen, lassan elérkeztünk a felső osztályig. Nagyon izgultam. Első pillantásra nem volt mindenki a legszimpatikusabb, de később mindenkivel megbarátkoztam. Az ötödik és a hatodik osztály nem volt túl vészes, kitűnő és szinkitűnő bizonyítvánnyal végeztem. Most, amikor hetedikes vagyok, nagyon fárasztó az iskola. Mindennap hat, hétfőn pedig hét óránk van, plusz a blokkórák, a szakcsoportok és a kötelező sportfoglalkozások, rám még az asztalitenisz is vár. A heteim zsúfoltak, minden percem be van osztva, nincs olyan nap, hogy ne lenne tanításon kívüli elfoglaltságom. A többieknek a hétvége teljesen szabad, nekem nem. Szombaton általában Magyarcsernyén vagyok, mivel én az STK Rohamnak játszom. Minden szombaton és vasárnap versenyek vannak, ahova kötelező nekem is elmenni. Ezek csapatküzdelmek, ligák. Mindig jó eredménnyel zárjuk az évet. Az egyéni bajnokságokról soha nem térek haza üres kézzel, ha nem helyezést, akkor elismerést kapok a szervezőktől és az edzőktől, ez igen jólesik, de jobban örülök egy éremnek.

Az én szerepem a diák és a játékos. Kíváncsian várom, mint hoz a jövő, ha továbbra is kitarító leszek az élet színpadán.

Kiss Rita, 7. osztály, Gligorije Popov iskola, Kisoroszt

Felső lettem

Iskolakezdes előtt pár héttel a szüleim és a barátaim egyre többet meséltek az ötödik osztályról. Szinte már vártam, és igyekeztem minden tanstert beszerezni.

Első nap megismerkedtünk az osztályfőnökünkkel, ő Molnár Edit matematika-tanárnő. Majd lassan minden új tanárral és tanárnővel találkoztunk és bemutatkoztunk. Először aggódtam, hogy nagyon komoly osztályfőnököt kapunk, de kiderült, hogy gondoskodó, jószívű, megfontolt, kedves és nagyon figyel ránk. Elmondta, milyen új szabályok várnak ránk, és mit hogyan kell csinálni. Rajzóra volt a következő. Már az is komolyabb dolog lesz, mint alsóban. Sokat nevtünk, beszélgettünk, rajzoltunk... Ja, és a magyar! Ez az egyik kedvenc tantárgyam. Szólásokkal, közmondásokkal, szóláshasonlatokkal ismerkedtünk. A tanárnő komoly, de ugyanakkor sokat viccelődünk, verseket tanulunk, és jókat írunk. A biológia is nagyon érdekes. Számos újdonságra fény derül majd. A mikroszkóppal már találkoztam, de csak játék volt. Nagyon remélem, egyszer egy komolyabban is belenézhetek. Állatok, növények, gombák... tudomány ez. Szeretni fogom. A történelem sem olyan, mint amilyennek elképzeltem. Azt hittem, hogy csak írunk és tanulunk, de ez nem igaz. Érdekes dolgokat ismerhetünk meg, a régi korokról beszélgetünk. A földrajz az egyik legjobb tantárgy, és egyben a legszebb szakterem is. Szigorú, de vicces tanárnővel. A bályáim szerint sokat megtanulunk tőle. Szeretnék minél többet utazni a világban, és felhasználni ezt a tudományt. A németóra is tetszik, lépésről lépésre haladunk, már énekeltünk és játszottunk, de tudom, hogy a végén egész komoly dolog alakul majd ki belőle. Az angolt átismételtük, bizonyára ez volt a beemelegítés. Örülök, hogy gyarapíthatom a már megtanult tudásom. A torna és a zene is érdekes. Talán ezek a tantárgyak könnyebbek lesznek, mivel régóta táncolok, és az éneklés meg a zenei dolgok sem olyan veszélyesek. Az informatika és a műszaki tanár urak komolyak, és igyekeznek érdekessé tenni a tananyagot. A matek? Hát az osztályfőnök tantárgya, féltem tőle, de talán jobb lesz, mint gondoltam.

Összegezve, nagyszerű ötödikesnek lenni. Szeretem az új tanárokat, még ha igazából nem is ismerem őket. Jaj, de a tanító néni. Lakatos Bagi Márta kedves mosolya, meleg biztató pillantása nagyon hiányzik.

Németh Viktória Zsóka, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Az élet színpadán

*Minden ember kisgyermekként születik,
aki virgonc, vidám és gondtalanul játszik.
Később egy pár év múltán iskolás,
ekkor már a játékot felváltja a tanulás.*

*Aztán jön a gondterhelt felnőtt időszak,
amikor a munka az első, és minden mást hanyagolnak.
Végül eljő az időkora,
akkor majd visszaemlékezünk a múlt korra.*

**Molnár Dániel, 7. osztály,
Gligorije Popov iskola, Kisoroszt**

Egy barátság története

Az én barátomat Savić Igonak hívják. Augusztusban született, az idén töltötte be a tizennegyvet. A szomszédban lakik. Ő nagyon kedves és humoros gyerek.

Egyik nap, amikor még elsős voltam, Blankával kimentünk labdázni az utcára, s akkor láttam őt először. Biciklizett. Szégyenlősen odamentem, és megkérdeztem, hogy hívják, hány éves... Azóta sok idő telt el. Ő most nyolcadikos, az Ivan Goran Kovačić Általános Iskolában. Eddig minden nyáron, mindennap találkoztunk és játszottunk. Most ugyanabban a váltásban járunk iskolába, így továbbra is mindennap találkozunk.

Rá mindig számíthatok. Ő a legjobb barátom! Igaz, hogy alig tud valamit magyarul, viszont én megtanítom őt.

László Dávid, 5. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

Gyermekkor

*A gyermekkor múló dolog,
Miből kiöregedni nem akarok.
Itt minden arc mosolyog,
És szomorúság nincsen.
Álmod valóra válik,
Csak kívánni kell.*

**Bogdán Csorba Denis,
7. osztály, Cseh Károly iskola, Ada**

Biológia, biológia...

Ötödiki osztályban ismerkedtem meg a biológiával. Érdekes tantárgynak tűnt, mégis féltem tőle. Egész első félévben óráról órára tanultam. Talán ez segített, mert rájöttem, hogy milyen izgalmas, s már nem is tartottam tőle.

A második félév elején a tanárnő bejelentette, hogy lesz tanulmányi verseny, próbát tehetünk. Én is elmentem szerencsét próbálni. A próbaellenőzőn rengetegen voltunk. Nem volt könnyű a teszt, és a tanárnő három nap alatt javította ki, de nekem ez egy örökkévalóságnak tűnt. Az eredmény azonban sokkal izgibb volt, harmadik lettem az iskolai versenyen. Az egész család velem örült. Ekkor kezdődött csak igazán a bioszt tanulás! A verseny előtt egy héten keresztül mást sem csináltam, csak a biológiafüzetet és -könyvet bújtam. Mikor elérkezett a vasárnap, kicsit féltem. Negyed tizenkettőkor indultunk Csantavérről Szabadkára. Fél egykor a csengő jelezte a községi verseny kezdetét. Egy órán át írhattuk a tesztet. Amikor hazaértem, mindenki az eredmény felől érdeklődött. Izgatottan vártuk, hogy a tanárnő jelentkezzen. Amikor megkaptuk az üzenetét, hogy harmadik lettem, nagyon megkönnyebbültem és megörültem. Külön örömet szerzett számomra, hogy a másik két osztálytársam, Bazsó Alexandra és Virc Martin is helyezést értek el. Rögtön jelentkeztünk is az alsós tanító néninknek, felhívtam a nagyszüleimet és a barátnőmet is.

Igaz a mondás, hogy a sikert nem adják ingyen, meg kell érte dolgozni, de megérte. A leendő ötödikeseknek pedig azt üzenem, hogy ne féljenek, a biológia nagyon is érdekes, izgalmas tantárgy és tudomány.

Kecsenovics Kitti, 6. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

A tolltartó meséje

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás-tengeren is túl, volt egyszer egy tolltartó.

Ez a tolltartó telis-tele volt sok szép ceruzával, és annál is gyönyörűbb színesekkel. Viszont senki sem használta. Ám egyszer elhatározta, hogy keres magának egy gazdát. Ezzel elindult. Ment, mendegélt, amíg egy hatalmas erdőbe nem ért. Már nagyon bent volt az erdő sűrűjében, és esteledni kezdett. Ekkor farkasvonyítást hallott, és nagyon megijedt. Egy fa odújában húzta meg magát. Mikor reggel lett, tovább akart indulni, de a farkasok nem tágitottak. El akarták kapni, és ő nem tudott hova menekülni. Ekkor egy vadász jelent meg a fák között. Előrántotta hatalmas puskáját, amivel lelőtte a farkasokat. Már indult volna, ha nem látja meg a tolltartót. Levette a fáról és hazavitte. Otthon odaadta a kisfiának, akinek idáig sohasem volt tolltartója. Másnap már együtt is mentek az iskolába. Mikor odaértek, a kisfiú elővette új tolltartóját. Véletlenül meglátott rajta egy kis rést. Belekukkantott, és észrevett benne egy kopott ceruzát. Annyira megsajnálta és megszerette, hogy ezután mindig vele írt. Ekkor derült ki, hogy a ceruza egy varázsceruza. Mindenben segítette a kisfiút, és így ő lett a legjobb tanuló az osztályban.

A kisfiú, a tolltartó és a ceruza elválaszthatatlan jó barátok lettek.

Csepella Máté, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Nyolcadikos lettem

*Az idén már nyolcadikos vagyok.
A tanárok elvárásai nagyok.
Tanulni sokat kellene,
Bárcsak mindig hétvége lenne!*

*Gyakorlás, lecke, tanulás,
Ne maradjon ki az olvasás!
Sok ellenőrző s felelés,
Itt bizony már nincs henyélés.*

*Hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek,
Milyen sok nap, már előre félek.
Fizika, kémia, torna,
Bárcsak mindez könnyebb volna!*

*Az iskolatáskámnak van ám súlya,
S a szívemnek sok-sok bújja.
Ha elballagunk, mi lesz velünk?
Együtt többé nem nevetünk?*

*Valaha még találkozunk?
Ballagáskor sajnálkozunk?
Mennyi kérdés felmerül,
De minden válasz elkerül.*

*Bizony, már nyolcadikba járok,
Jól szórakozunk együtt, mi lányok.
De az órákat komolyan kell venni,
Minden órára be kell menni.*

*Minden órára kell készülni,
Az anyagot pontosan át kell fésülni.
Az elméletet megtanulni,
Ki rossz volt, annak megjavulni.*

*A nyolcadik osztály ezzel jár,
Sok-sok tanulás s lecke vár.
Ha mindig készülsz, nem lesz gond,
S a mondat végére kerül a pont.*

Vastag Krisztina, 8. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

RÜGYFAKADÁS

Padtárs

Szeptember elsejétől zene- és történelemórán a padtársam Farkas Trisztán.

Őt az óvodában ismertem meg, és azóta is barátok vagyunk. A haja világosbarna színű, a szeme is barna, és szemüveget visel. Szeret olvasni, leginkább tudományos könyveket, és ügyesen tud zongorázni. El szoktam hozzá menni.

Olyankor filmeket vagy rajzfilmeket nézünk. Néha kimegyünk az utcára és labdázunk, habár focizni nem szeret. Nem visszahúzódozó, szívesen barátkozik. Sokat tanul, ezért okos is. Amikor valaki nem tud valamit, Trisztán szívesen segít neki. Egyszer zeneórára nem tanultam meg az elméletet, mivel terjedelmes volt az anyag. Trisztán vette a fáradságot, és röviden elmagyarázta a lényegét úgy, hogy megértsem. Őszinte, segítőkész barát, akire mindig számíthatok. Legtöbbször meg lehet vele egyezni, bármiről is legyen szó. Értelmes, figyelmes és megértő fiú.

Trisztánnal szeretek együtt ülni, mert nyugodt, az órákon odafigyel, és nem beszélget. Ezenkívül sok mindenben egyetértünk.

Szabó Zsolt, 5. osztály, Miloje Čiplic iskola, Törökbecse

A padtársam

*A padtársam kicsit csendes,
de azért sokszor vicces.
Szeret pizzát enni,
mindenben első lenni.
Sok mindent tud,
nagyon gyorsan fut.
Dávid a neve,
haja színe fekete,
mindig bízhatok benne,
ha segítség kellene.*

**Vékony Árpád, 6. osztály,
Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka**

Félelem

*Psz! Dobbant valami.
Valahol messze a távolban.
Nem figyel senki,
De én látom valahol a ködfátyolban,
S érzem, közelít.*

*Körülnézek, mindenki rám figyel,
Megijedtem, mint ötéves kisgyerek,
S képzelődöm. Nagy szemek rám merednek,
Remeg a lábam, futni kezdek.
Futok ebből a világból...*

*Nem akarom ezt, nem!
Elesek, sírok s elvesztem.
Valaki fut utánam.
A szerettem azok, megijedtem.
Nyújtom a kezem, de elfordulnak tőlem.*

*Mindenki itt hagy egyedül a sötétben,
Már én is tudom, elhagytak, elvesztem.
Sötétszürke felhők fölöttem,
Megremeg a világ, fényt látok.
A rémálom megszűnik, s én felébredtem.*

**Csikós Emese, 7. osztály,
Hunyadi János iskola, Csantavér**

RÜGYFAKADÁS

A sütötök nyomában

Őszanyóka tök után kutatva
söpörget a kertben.
Hull a körte, hull a
szilva a földre,
sárga tökök nevetnek a fűben.

Tarka lombok alatt
söpör Őszanyóka,
az illatos aranyárga tököket
a kamrába hordja.

Kormányos Balázs, 4. osztály, Móra Károly iskola, Szaján

Mese a számítógépről

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kisfiú, és annak egy számítógépe.

Ez a számítógép nappal úgy működött, mint egy átlagos számítógép. Éjfélkor azonban, mikor az óra 12-t ütött, a számítógép részei életre keltek. A billentyűzet gombjai támadásra készen felsorakoztak az egér parancsára, és támadták a szekrényen pihenő plüssmacikat. A csata minden éjjel 3 óra 14 perc és 21 másodpercig tartott. A kisfiú szobája reggelente mindig csataterre hasonlított. A szülei sokszor megszidták a rendetlenség miatt. Ezt a fiú megunt, és elhatározta, hogy kideríti, mi történik éjjelente a szobájában. Egyik éjjel úgy tett, mintha aludna. A takaró alól figyelte a játékait. Miután az óra 12-t ütött, fura hangokra lett figyelmes.

– Számok balra, betűk jobbra! Támadás! – adta ki a parancsot a szürke számítógépegér.

– Hát itt meg mi történik? – kiáltott fel a fiú.

– Nem látod, te emberpalánta, hogy harcolunk? Téged akarunk megvédeni ezektől a veszedelmes állatoktól! – válaszolt a számítógép.

– De hát ők csak játékok! Nem bántanak engem!

– Hiszen te is mindennap harcolsz az ellenséggel, mikor előttünk ülsz – mondta a számítógép.

– De az csak játék! – válaszolt a fiú.

– Hát akkor mi mit csinálunk? – kérdezték a billentyűk.

– Éjjel pihenjete, nappal pedig majd valami békésebb játékot játszunk – mondta a fiú, miközben egy nagyot ásított.

Másnap a fiú csodálkozva látta, hogy rend van a szobájában. Ha a kisfiú szobájában rendetlenség lett volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Tóth Tamás, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Levelek

Sajnos az idén elég hamar nagyon hidegre fordult az idő. Tavaly ilyenkor még pólóban jártunk, most meg már elkél a kabát.

Amikor nem tudom, hogy kint fúj-e a szél, kinézek az ablakon. Néha annyira hajladoznak a fák, hogy majdnem a földet érik. Megijedek, hogy nagyon lassan fogok az iskolába érn. Amikor csak egy-egy levél libeg, tudom, hogy kellemes szellő fújdogál.

Így, dolgozatírás közben is kinézek az ablakon, és látom, a leveleket nem olyan erősen fújja a szél, de nem is gyengén. Igen elgondolkodtató. Az ember nem tudja, mit írjon a szabad témára. Sok minden átsuhan a fején. Vajon az iskoláról írjon? Inkább a barátokról? Esetleg a szimpátiájáról? Egy emlékezetes eseményről? Talán az lenne a legjobb, ha egy családssorozatról? Vagy inkább elkérje a barátjától az ő képét? Egyik sem jó. Minduntalan a levelekre szegeződik a szemem. Jólesik nézni. Olyan érzés, mintha ihletet nyernék tőlük. Mégsem találok rendes témát. Írhatnék az őszről, de nemcsak őszszel fúj a szél. Ha ihletem van, nem tudok alkotni. A gondolatom is máshol jár. Most például a „jár” szóról eszembe jutott az a mosószer, amit elég gyakran reklámoznak, főleg régebben. Most meg a reklámokról mindenféle dolog jutott eszembe. Konkrétan a Tommy mosószer. Gyakran szóztuk mi is viccként mondogatni egymásnak, hogy „Anyu okos, így Tommyval mos.” Ez azért is érdekes, mert ilyenkor a mi Tominkra gondoltunk.

Most lehet, hogy nem fogok valami jó jegyet kapni, mert egyik témáról a másikra vándorolok, és nem tudok megmaradni egyetlen egynél. Folytathatnám még ezt a témavándorlást, mert sok minden jár az ember fejében. A probléma az, hogy kicsöngettek, és most már vissza kell adni a dolgozatfüzeteket. Még átnézni sem maradt időm, mert óra elején sokat gondolkodtam, mi legyen a téma.

Fekete Mária, 8. osztály, Fejős Klára iskola, Nagykikinda

Kedves Pajtások!

Metaforakeretbe foglalták életrajzukat a **kisoroszi hetedikesek**, s mint a címből is kitűnik, „Az élet színpadán” zajlanak az események. A mai két írás ezt prózában és versben is illusztrálja.

A **magyarkanizsai felsősök** 10 írást küldtek a gyermekheti rendezvényekről. Ezek a Muzis rovatra kíváncsognak, de az ötletes címeket jó példaként ide írom: Vissza az oviba, Kacsatánc, Könyvtárosztalgia, Aliz Magyarkanizsán, „Férfi” szemmel az óvodában, Tanár, diák, focilabda...

A Jó Pajtás 31. számában technikai okok miatt kimaradt a Rügyfakadásból néhány írás, amelyekre akkor a levélben is főlhívtam a figyelmeteket (A sütötök nyomában, Galagonya voltam álmomban, Mese a számítógépről, Levelek). Ezeket ma olvashatjátok. A fenti esetnek elsősorban én vagyok az okozója, mert az elmúlt hetekben rengeteg küldemény érkezett, és a bőség zavarában túl sok írást adtam le a 31. számba. Elnézéseket kérem.

A héten ismét Ada vezet a beküldött írások számát illetően (46 írás, 18 alliteráció). Igaz, hogy az adai Cseh Károly Általános Iskolában nagyszámú magyar ajkú gyerek tanul, de közöttük sok jó tollú munkatársa van a Rügyfakadásnak, és ez a magyartanár érdeme.

Tehát a legutóbbi postával érkezett írásokat a következőknek nyugtázom köszönettel:

Ada: Agócs Ágota, Apró Zsanett, Árpási Petra (2 írás), Bács Ágnes, Bajusz Réka, Barsi Patrícia, Bera Áron, Börcsök Mária Magdolna, Búcsú Áron, Cvitkó István, Csonka Bence, Fejler Tóth Tamás (2 írás), Gálfi Kata, Gordán Carmen, Hanák Adél, Horvát Aliz, Illés Tamás, Kelemen Petra, Kitli Tamara, Koós Enikő, Koós Natália, Kovács Virág, Krizsán Kamilla, Kulina Moll, Lajkó Dennis, Németh Viktória Zsóka, Szabó Martin, Szécsényi Kata, Szollár Edvárd, Tajti Viktor, Tóbiás Alexandra (2 írás), Tóbiás Bettina (2 írás), Torma Balázs, Vajer Zsolt, Vastag Beáta, Vastag Krisztina (3 írás), Véber Amarilla és Virág Henrietta; Alliterációt küldött: Árpási Petra, Barsi Patrícia, Cvitkó István, Fejler Tóth Tamás, Koós Enikő, Kovács Virág, Krizsán Kamilla, Mészáros Fanni, Németh V. Zsóka, Šelemba Zsolt, Szabó Martin, Tajti Viktor, Tóbiás Alexandra, Tóbiás Bettina, Torma Balázs, Torma Tamás, Véber Amarilla és Vuletić Viktor;

Kisorosz: Barna Klaudia, Berta Krisztina, Balázs Emília, Karácsonyi Anita, Kiss Rita, Lackó Márta (2 írás), Molnár Dániel, Nyári Zsolt és Popov Milán;

Magyarkanizsa: Baksa Nikolett, Gy. Nagy Botond, Hajas Nikolett, Kálmán Hajnalka, Kenyeres Jázmin, Kovács Orsolya, Körmöci Kristóf, Nagy Lolita, Sarnyai Zsófia, Szatmári Viktória;

Szabadka, Jovan Jovanović Zmaj iskola: rajtot küldtek: Dékány Máté, Kovács Szuzana, Ökrös Kyra, Sipraga Lúna, Szakáll Edina, Spasić Nikola és Zemkó Attila.

És aki továbbra is kíváncsian várja és örömmel olvassa írásaitokat:

Tomán Mária

Galagonya voltam álmomban

Este, mikor lefeküdtem, hirtelen Galagonyaországba cseppentem.

Itt a nevem Galagonya ötvenezer-kilencszáz volt. Örültem, hogy én vagyok az ország tudósa. Egy nap a nyugalomnak vége szakadt. Támadtak a szedrek. A katonák lövöldöztek.

– Piff! – és pirosak lettek a szedrek.

– Paff! – mi pedig lilák.

Teltek-múltak a napok, de még nem adtuk fel a harcot. Sokan elhaltak és megsérültek. Én és az asszisztensem, Galagonya ötvenezer-kilencszáz-három belopóztunk a laboratóriumba. Vége lett az egy napig tartó varásznak és izzadásnak, mivel feltaláltam a varázsköpenyt, ami láthatatlanná tesz. Mi és néhány katona magunkra öltöttük a ruhát, és kezünkben pisztollyal lőttük és legyőztük a szedreket. A tiszteletemre egy hatalmas, szép emlékművet alkottak.

Éppen kezdtem hősnek érezni magam, mikor anya felkeltett.

Kolovity Edina, 4. osztály, Miroslav Antić iskola, Palics

Jennifer Aniston

A Jóbarátok sorozat nagy sikert hozott számára, habár számos más filmben is láthatjuk. Rachel Green viszont annyira ismertté tette, hogy sokan még mindig ezzel a szerepével azonosítják. Képzelt interjúnk Jennifer Anistonnal készült.

– Hogyan kerültél a filmek világába?

– Számomra ez egy természetes közeg volt a kezdetektől. Anyám, Nancy Dow ismert amerikai színész, apám, John Aniston ismert görög színész, eredeti neve ugyanis Yannis Anastassakis. Habár Amerikában születtem, csordogál bennem görög vér is. Az már csak ráadás, hogy keresztapám a Kajak-et alakító Telly Savalas, aki ugyebár szintén görög származású, a Telly az Aristotelis rövidítése.

– Ezek szerint simán indult be a karriered?

– Az emberek azt gondolnák, hogy mivel színészcsaládból származom, elég csak csetintennem, és jobbnál-jobb szerepekkel halmozni el. Egyeseknek ez bizonyára bejön, de nálam nem így történt, sőt, eléggé nyögvenyelősen kezdtem filmezni. A kilencvenes évek legelején a Hogyan töltöttem a nyaram című filmben debütáltam, azután jött a Molló című sorozat, ami elég rövid életű lett, de a következő sorozatom, a Ferris Bueller is hamar megbukott, mindössze négy epizód került adásba. Frustráló ez egy fiatal lánynak, aki karrierje elején még azt gondolja, hogy most minden jóra fordul majd. Ugyanakkor viszont ezek a próbálkozások megtanítottak arra, hogyan dolgozzam fel a kudarcokat. Segített az is, hogy a szüleim jól ismerik a filmvilágot, így tudtam, hogy nem kell azonnal feladni, és csüggedni sem érdemes.

– Milyen lehetőségek kínálóztak számodra ezek után?

– Kisebb vendégszerepeket kaptam például a Quantum Leap – Az időutazó, a Herman's Head és a Burke törvénye című sorozatokban. Karrierem első három éve telt el így, azután szerepeltem a Mókás vasárnapok című tévéshow-ban, majd a Mark Jones rendezésében készült Leprechaun horrorvígjátékban.

– Ekkor jött a nagy változás?

– Igen, és ezt egy újabb sorozat hozta meg számomra, a Jóbarátok, amelynek meghallgatásán 1994-ben vettem részt. Így utólag talán már furcsa, de eredetileg Monica Geller szerepére jelentkeztem. Közben kiderült, hogy Rachel jobban illik hozzám. A sorozat hatalmas siker lett, tíz évad készült belőle, azt mondják megpecsételte az egész kilencvenes éveket. Ha ez így van, örülök

neki. Ami még érdekes, hogy a Racheles-frizura divatot teremtett, egyszer csak azt vettem észre, hogy mind több lány úgy hordja a frizuráját, mint Rachel.

– Mint minden jónak, ennek a sorozatnak is vége lett. Hogyan dolgoztad fel?

– Ez mindig kétoldalú dolog. Egyrészt sajnálom, mert része voltam egy csapatnak, ami már olyan számomra, mint egy család. Másrészt viszont jönnek az új kihívások, és azoknak is teret kell adni. A sorozat készítői viszont azóta is azon agyalnak, hogyan lehetne megint összehozni a csapatot.

– Közben megtalálták a filmszerepeket?

– Jim Carrey-vel a Minden60-ban játszottam, Ben Stillerral pedig a Derült égből Polylban. A Szakíts, ha bírsz is nagy sikernek örvendett, ebben Vince Vaughn a partnerem. Azóta is évente két-három filmet készítek.

– A jövő évre vonatkozó terveid is vannak?

– Nemcsak a jövő évre, hanem az az utánira is. Legalább négy film van tervben, köztük a 2011-es Förtelmes főnökök folytatása. Még nem tudni, mi valósul meg, ez mind függ a pénzügyi dolgoktól is.

– Mi lesz a Jóbarátokkal? Tényleg jó barátok vagytok?

– Courteney Cox Arquette, aki Monicát játszotta, tényleg jó barátom lett, és 2007-ben meghívott új sorozatába, a Dirtbe, egy vendégszerep kedvéért. Nagyon megörültem neki, ott a riválisát játszottam, így még érdekesebb volt az egész. Egyébként Courteney gyerekének én lettem a keresztanyja, az pedig nemcsak nagy öröm, hanem nagy megtiszteltetés is.

L. M.

Janovics Mária

Bosnyák Ernő munkássága a Vajdaságban

(Részlet)

Pályakép Bosnyák Ernőről, a Duna menti Hollywood megálmodójáról

Deák Ferenc *Vajdasági magyar filmek* című írásában a következőket közli Bosnyákról: „Bosnyák Ernő 1876-ban született Zomborban, abban az észak-bácskai városban, melynek történelmi gerincét a népes polgári réteg jelentette, s érdekes mód, a mai napig megtartotta ezt az identitását meghatározó vonását, bár lakosságának (nemcsak nemzeti) összetétele az utóbbi évszázadban többször változott.” Már segédként elhagyta a szülői házat, a nyomdászmasterséget 1890-től 1892-ig Muzsika Antal műhelyében tanulta. Amikor megkapta a mesterlevelet, külföldre ment tökéletesíteni tudását. Tanulmányait Pesten, Bécsben és Zürichben folytatta.

Ugyanebben az írásában Deák kiemeli Zombor város lakosságának műveltség iránti érdeklődését is, vagyis a város egyben gyűjtőpontja a szerb művelődésnek, amit bizonyít az a tény is, hogy akkor már létezett a zombori tanítóképző, a Monarchia első tanítóképzője. Viszont nem szabad figyelmen kívül hagyni a korabeli magyarok életvitelét sem, akik a Magyar Polgári Kaszinóban és a Magyar Olvasókörben fejtették ki tevékenységüket.

Zombor arculatát az ott megjelent lapok, irodalmi folyóiratok, könyvek és a szerb értelmiségiek, köztük például a szerb költészet első européerje is, Laza Kostić is pozitív értelemben befolyásolták. Bosnyák annak ellenére, hogy ilyen intellektuális közegben élt, Párizsban folytatta életútját, ahonnan 1906-ban tért vissza ott vásárolt kameráival, Léon Gaumont vetítőjével, új módszereivel és technikai eszközeivel. Kalapis Zoltán így vélekedik a próbálkozó Bosnyákról: „Lehet, hogy ábrándos, légvárat építő bohém volt Bosnyák Ernő filmgyáros, a Duna menti Hollywood megálmodója, s lehet, hogy másutt sikerrel kamatoztathatta volna szakmai elképzeléseit, de szinte bizonyos, hogy Zomborban nem a csapongó képzelet és a pénzihiány törte kerékre lendületét, hanem az érdektelenség, az újdonsággal szembeni dölyfös szembeszegülés, a kezdeményezéseket törött ívű lendülettel torzító kivagyiság. Bosnyák maga is önnön hamvába hullt, dőcögő városként jellemezte Zombort, ahol nyomdászmeisteri képzését követő európai tanuló-útról visszatérve 1906-ban mozit nyitott.”

Deák Ferenc rekonstruálja Bosnyáknak a filmvetítéshez fűződő tevékenységét. A zom-

bori vásártéren Zwirschitz Károly vállalkozóval megnyitotta első moziját, az Arénát. Ezzel Zomborban állandósította a filmvetítést, de csakhamar pénzügyi gondokba ütközött. Ekkor vette fel a kapcsolatot a Kristansen nevű forgalmazóval, akinek révén hozzájutott Max Linder francia komikus filmjeihez.

Hozzákezd első filmjének, a zombori megyeháza előtti parkban játszódó, érettségi vizsgát megörökítő, *Terpsichore birodalmában* című alkotása forgatásához. „A képek lírai ködösségét úgy érte el, hogy munkatársai a közelben avarcupacokat gyújtottak meg, a zápor effektusát meg, ahogy előzőleg, majd később is: feccskendővel oldotta meg.” A film jelentősége a Párizsban szerzett ismeret és tapasztalat realizálása folytán tűnik ki.

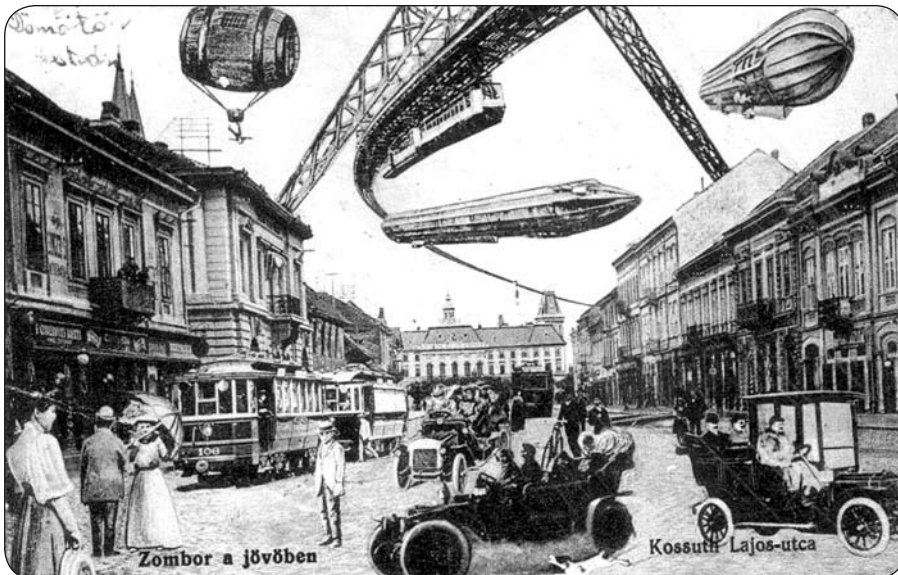
Bosnyáknak volt egy elképzelése: Hollywoodot csinálni Zomborból. Ez a gondolat akkor fogott meg benne, amikor felkérték, hogy filmezze a zombori elöljáróságot és az előkelőséget. Bosnyák kihasználta az alkalmat, s mihelyt lehetősége nyílt közelebb kerülni a városatyákhoz, ismertette tervét, álmát. Zomborból Hollywoodot akart varázsolni, filmgyárat létrehozni, de egyedül Weidinger Imre nagykereskedő mutatott érdeklődést.

A következő lapok kiadása fűződik a nevéhez: a *Zombori Újság*, melyben közölte a pályakezdő Herceg János novelláit, *Sport, Sport és Film, Alkalmi Újság, Sport és Mozi*. Közülük a *Sport és Mozi* volt talán a legjelentősebb, mert magyarul és szerbül is megjelent, és minden cikkét maga írta és fordította. Mindenképp

emléktést érdemel még a *Baromfi Újság*, amely komoly szaklapnak számított. „Jelentős még, hogy a filmismertetőik igen pontosak és időszerűek, frissek voltak, ami azt bizonyítja, hogy jó forrásokból merített, és hogy itt is kamatoztatta gazdag nyelvtudását.” (Deák) Kalapis Zoltán megjegyzésével kiegészíthető a Deák Ferenc által írt Bosnyák-életút: nagy álmodozónk plakátokat is tervezett, fa- és linóleum-metszeteket is készített, valamint pecsétmetszőként és töltőtolljavítóként is jeleskedett.

Levélben fordulva az Európa nagyvárosai-ban működő filmes cégekhez tovább próbálkozott, míg végül a Kristansen cég tulajdonosának segítségével sikerült kapcsolat teremtenie egy párizsi céggel, a Pathéval. Ezen felbuzdulva először Zombor elöljáróságához folyamodott, hogy engedjenek át neki egy telket, ahol megvalósíthatja terveit. Mivel elutasították, Újvidéken próbálkozott, s ott kérelmét elfogadták. Zombor polgármestere erről értesülve mégis úgy döntött, megadja Bosnyáknak a kívánt Párizsi utcai telket és a szükséges támogatást. 1923-ban megalapította a Boer Film nevű vállalatot, és elkészítette a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságban forgatott első játékfilmet *Bölcsőhelyem hazugságai, avagy Hazudj a kedvemért* címmel. A film lét-

rehozása annak köszönhető, hogy megjelent nála Fábián Béla filmrendező, Lukács Gyula festőművész és Wilhelm Randelstein, a Paramount lengyelországi operatőre. Amikor a film már szinte teljesen elkészült, egy éjjel eltűnt a három férfi, és elvitték a filmet is. A filmtörténet-kutatók szerint Bécsben be is mutatták.

Ezután az Apatin környékén játszódó *A faun* című film forgatásába kezdett. *A faun* Nagy Imre alakította, az ijedt leányt, akit a faun üldöz, és aki később beleszeret, Bosnyák felesége, Novák Irén.

Következtetések a Bosnyákkal készített interjúk nyomán

A Bosnyákkal készített interjúk során az eddig körvonalazott Bosnyák-intenció csak teljesebbé válik: vagyis a filmgyáros Zombort gazdag filmvárossá akarta tenni, magát álmogyárossá. Mint megjegyezte, 1908-ban megnyílt Ljubomir Birkar Edison mozija, de a zombori közönség jóval ezelőtt már élvezte a Narten vándormozi előadásait. Említést tett az első Svenkről, a mozgó kameráról is, amellyel *A Rákóczi Ferenc-émlékmű leleplezése* című filmet rögzítette.

Ennek során a fő szakmai kérdés az volt, miéért érzékeltethető kamerával a lovasok felvonulása, az ünnepi díszmenet, a tűzoltózenekar. A mozgó kamera működési elve az állvány vízszintes és függőleges mozgathatóságának létrejöttében nyilvánult meg. A belgrádi *Filmska kultura* (Filmkultúra) című folyóirat erről a filmről a következőket írta: „...1912-ben forgatta le Rákóczi Ferenc emlékművének leleplezését. A film teljes egészében fennmaradt, így megállapítható, hogy Bosnyák avatottan kezelte a felvevőgépet, és hozzáértően fényképezte az ünnepség legfontosabb mozzanatait. Érdekes az a jelenet, melyben megörökítette a hölgyek tolongását a tribünön és a pillanatot, amikor a szoborról lehullott a lepel.”

A Miért nem lett Zombor Hollywooddá? kérdésre a következő a válasz: „Talán mert nem lehetett segíteni rajta, a városon, hogy bekapcsolódjon a világba. Nem lehetett, mert kitört a háború, az emberek nem mutatták ki hajlandóságukat a segítségre.” Ennek ellenére Bosnyák nem érzi úgy, hogy kihasználták volna. Így zárja mondandóját: „A világerzés szembesül a sze-

mélyes integritás és a választás autonómiájának személyességével.” (Miljana Zrnić)

Bosnyák Ernő és Laza Kostić 1909-ben beszélgetnek a zombori megyeháza parkjában. A beszélgetés az arisztokratikus szellemiség jegyében zajlik a *Terpsichre Birodalmában* című film kapcsán. A film a görög mitológiát idézi meg, bemutatva, hogy a mítosz tragikus műzsája, Zeusz és Mnemosz lánya mint ölti magára a szirének véres trófeáját. Kostić Hellász megszállottjának nevezi Bosnyákot, de mint a beszélgetésből kikerekedik, a megszállottság nem elég, a görög szférát, a keccs istennőket és a csörgedező patakokat, az ókori édent túl nehéz a zombori megyeháza elé varázsolni. Tehát Bosnyák a lehetőleg vállalkozott. Arra a kérdésre, hogy miért nem vált Zombor Európa Hollywoodjává, maga adta meg a választ: „Tudom, és már akkoriban sejtettem, hogy ilyen lesz a film sorsa Zomborban, hogy a »fény és az árnyék játékának« varázslatos jelensége senkit sem érdekel majd komolyabban. Hogy a film világa iránt elkötelezett kevesek elmennek majd a nagyvilágba. A zomboriak, ez közismert dolog, mérhetetlenül élvezik a múltat. Ezen nosztalgiájuk, poétikus és melankolikus emlékezésük belső világuk személyes filmje. Egyeseknek a múlt a jelenük. És mindig minden jobb nekik, ami hajdanán volt! Betegesen a hajdani, elmúlt időkbe fordulnak. És nem szívelik, ha valaki megzavarja

életvitelüket. Na most, ezek néha engem is emlegetnek, de amíg jelen voltam, hitetlenül fogadták azt, amit csináltam. Biccentésük mögött óvatosság, észrevehető tartózkodás és rejtett rosszindulat rejtezett, míg munkáimat, vállalkozásaimat szemlélték. Egyszerűen ahhoz, hogy Zomborban vagy bárhol is élhess, előbb meg kell halnod!” (Miljana Zrnić)

A belgrádi Kinoteka (Filmarchívum) halála előtt életműdíjjal és elismerő díszoklevéllel jutalmazta az agg mestert, így tisztelgett gazdag munkássága előtt.

Végző helyett: megemlékezés

A százéves zombori mozi kapcsán kiállítást rendeztek Bosnyák Ernő munkásságáról a zombori Laza Kostić Művelődési Központ galériájában. A rendezvényt Biljana Keskenović, az intézmény igazgatója nyitotta meg. A közönség Bosnyák Ernő, az ország film-doyenje által forgatott filmekből láthatott válogatást. Megnézhette Zombornak mint megyeszékhelynek a romantikájáról készült alkotásokat, sor került a rendező játékfilmjeinek a vetítésére is. Ezt követően Cirkl Rudolf megnyitotta a Bosnyák Ernő munkásságát reprezentáló film-, mozi-, fotó- és sajtókiállítást, majd méltatta munkásságát, kiemelte emberiségét, óriási szaktudását. A megemlékezésen elhangzott, hogy mellszobrot kell neki állítani, és egy utcát is ell kell nevezni róla.

Bosnyák Ernő, aki megálmodta Hollywoodot, 1876-ban született és 1963-ban halt meg Zomborban, a Szent Rókus-temetőben nyugszik. Jelentős munkát végzett a fekete-fehér és a színes grafikában, s kiválóan értett a kameramozgáshoz is. Végül jegyezzük meg: Gobby Fehér Gyula író, publicista az 1980-as évek végén Duna menti Hollywood címmel musicalt írt Bosnyák Ernőről, de csupán pár alkalommal láthatta a közönség az újvidéki színészek előadásában.

Kedves Olvasó Tanulók!

A képzőművészet világából egy másik képi (összetett) tartományba lépünk, amikor a film(színház) jelenségével foglalkozunk a Gyöngyhalászban. Elsőként a vajdasági film hőskorát ismerhetitek meg Janovics Mária ismeretterjesztő cikkéből. A Létünk folyóiratban jelent meg 2010-ben.

Az iskolában is sokat tanulhattok a film történetéről és nyelvéről. Tudom, mert egyik olvasókönyvetek vonatkozó fejezeteit magam formáltam. Izgalmas világ.

És egy érdekesség. A Janovics Mária által emlegetett szoborállítás 2013-ban megtörtént. Zombor főutcáján a múlt emlékezetéből néz ránk Bosnyák Ernő egészalakos szobra.

Bence Erika

Amikor nehéz a folytatás

Ezúttal egy előadót és egy együttest helyezünk a középpontban, akiknek váratlan akadály gördült karrierjük útjába. A példájuk azt mutatja, hogy néha nehéz folytatni, de megállni tilos, legalábbis ha ebben eltökéltek vagyunk. Ők nem álltak le.

Lady Gaga és a csípőműtét

A sztárok is emberek, ezért nekik is adódhatnak egészségügyi problémáik, amelyekkel olykor alaposan ráijesztenek a rajongóikra is. Lady Gaga javarészt a csípőműtétje miatt egy ideig nem sokat hallatott magáról. A nyár közepén törte meg a csendet, amikor elárulta új nagylemezének címét, majd a megjelenési dátumot. Azóta folyamatosan adagolja az albummal kapcsolatos információkat, és kevesebb csípővizsgálással ugyan, de azért szorgalmasan népszerűsíti a megjelenő lemezét. Biztosak lehetünk benne, hogy mindent tökéletesen előkészít.

Az Artpop című nagylemez a napokban került forgalomba, de a beharangozó dalt a nyár végén már megismerhettük. Ez az Applause, a szerzemény borítójának fotóján pedig a New York-i énekesnő fekete sapkát visel, az arca festékfoltos, és sok színben tündököl. Lady Gaga elmondása szerint a borítókép azt fejezi ki, hogy ő egy olyan ikon, aki a paletta minden egyes színét minden pillanatban magában hordja. A zeneszámot az MTV Video Music Awardson mutatta be, ezek után pedig már megrendelhető lett a nagylemez is.

Etelik tehát egy kis idő, amíg az énekesnő úgy mozgathatja a csípőjét, mint régen, de ő másképp is feltalálja magát. Addig elképesztő ruhakölteményekkel kápráztatja el vagy hökkenti meg a közönségét. Egyes ruháktól pedig szó szerint elakad a lélegzet. Egyszer egy csomagolóanyagnak tűnő, teljesen átlátszó nadrágban sétált New York utcáin. Egy másik ruhája buborékokat fúj. Nemrég Berlinben népszerűsítette az Artpopot, és természetesen ismét mindent megtett azért, hogy minden szem rá szegeződjön. A lemezbemutató egy Salvador Dalí idéző szerelésben jelent meg: vörös szaténbélésű szörmekabátba bújt, és egy műbajuszt is ragasztott magára. Másnap pedig egy egészen hajmeresztő ruházatban hagyta el a hotelt, a ruha valójában egészen szolid volt, a fejdísz alól viszont ki sem lehetett venni, hogy egyáltalán Lady Gaga hordja-e.

Eltűnt, és többé nem került elő

Az 1986-tól létező Manic Street Preachers szeptember közepén rukkolt elő egy dupla albummal, a Rewind the Film című tizenegyedik stúdiólemezzel, amelynek Richard Hawley közreműködésével készült címadó dalát július első felében mutatta be a walesi rockzenekar. Másodikként a Show Me the Wonder című szerzemény vezette fel az albumot, amely szeptember első felétől szerezhető be. Az együttes nemrég videoklipet forgatott hozzá. A történet egy szórakozóhelyen játszódik, a trió vegyes összetételű közönség előtt lép fel, közben románc alakul ki két szereplő között. A nagylemezen vendégként Richard Hawley mellett Lucy Rose és Cate Le Bon is közreműködik.

Az elmúlt húsz évben folyamatosan az angol élművészetben tanuló Manic Street Preachers egykori zenésze, Richey Edwards gitáros-dalszerző 1995. február 1-jén nyomtalanul eltűnt, miután távozott egy londoni szállodából. A 28. életévében járó férfi autóját megtalálták az Angliát Walesszel összekötő Severn Bridge közelében, de őt azóta sem. Mivel súlyos mentális problémákkal küszködött, nem tartják valószínűnek, hogy erőszakos cselekmény áldozata lett, habár a holtteste sem került elő. A brit törvények alapján az eltűnt személyeket hét év után halottá kellene nyilvánítani, erre Richey esetében csak 2008 végén került sor. A család ügyvédje szerint a szülők fiuk anyagi dolgainak rendezése miatt folyamodtak ehhez, és mind a mai napig nem fogadják el, hogy elhunyt.

Ennek öt éve, a Manic Street Preachers tagjai pedig visszaemlékeztek eltűnt társukra, és arra is, hogy hajszál híján múltott a feloszlás.

Azután mégis készítettek lemezeket. Negyedszázados fennállásuk és tíz sorlemmezük után most egy dallamosabb albumot hoztak össze. Semmi zúzás, nyers hangzás és punkzene. A korábbiakhoz képest meglepően visszafogott, kifejezetten slágerorientált lemez, sok gitárral, és időnkénti fúvóstimogatással. Befogadható azok számára is, akik korábban nem igazán szerették a Manic Street Preachers zenéjét.

Összeállította: L. M.

A Q Magazin nyertesei

Lezajlott az idei Q Magazin díjátadó. A nyerteseket a magazin és weboldalának olvasói választják ki. A legjobb szóló előadónak **Ellie Gouldingot** választották, míg a legjobb album díját a Biffy Clyro kapta. A díjkiosztó legnagyobb vesztesének David Bowie-t tartják, akit hat kategóriában jelöltek, de egy díjat sem nyert meg, sőt el se ment az eseményre. Íme a díjazottak:

Legjobb új előadó: Jake Bugg

Legjobb zeneszám: Arctic Monkeys – Do I Wanna Know?

Legjobb udvari költő: John Cooper Clarke

Legjobb klasszikus dalszerző: Chrissie Hynde

Legjobb esemény: Glastonbury Festival

Legjobb videó: Manic Street Preachers – Show Me The Wonder

A „függetlenség lelke díj”: Belle and Sebastian

Legjobb klasszikus album: Happy Mondays – Bummed

Legjobb új zene: Foals

Legjobb album: Biffy Clyro – Opposites

Legnagyobb Q-ikon: Suede

Legjobb szóló előadó: Ellie Goulding

Legnagyobb Q-idol: Robbie Williams

A világ legjobb előadója napjainkban: Vampire Weekend

A zenei élethez való hozzájárulás díja: Pet Shop Boys

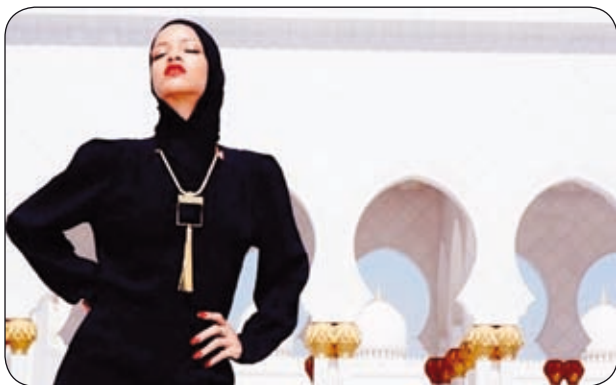
SZTÁRVILÁG

Magyar sci-fi

A Bánhegyi Béla rendezésében, Szőke András főszereplésével készülő Interkozmosz című magyar rövidfilm bizonyára felkelti mind a sci-fi, mind az elektronikus zenék rajongóinak érdeklődését. A film főhőse, Bandi (Szőke András) megszállott sci-fi rajongó, aki magányosan éli mindennapjait egy kis magyar faluban, elektronikai eszközök maszek javításából tartva fenn magát. Gyerekkora óta gyűjt mindent, ami az űrutatással, csillagászattal és a tudományos fantasztikummal kapcsolatos, ám rajongása elképesztő méreteket kezd ölteni amikor 15 éves korában a falu mellett megépítik az ország egyetlen űrtávközlési földi állomását. A filmnek köszönhetően nyomon követhetjük Bandi egy vásárnapját, ezáltal megismerve egyéni látásmódját és zárt világát is: szokatlan rutinjait, döbbenetes mennyiségű relikviagyűjteményét, a plébánián berendezett rádióadóját, és hét lakattal őrzött titkos szobáját. A bemutató februárban várható.

Mennie kellett

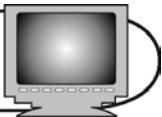

Távozásra szólították fel Rihannát az Abu Dhabiban található híres mecsetben, miután az épület előtt engedély nélkül fotózták őt. A mecset képviselői szerint ez azután történt, hogy a sztárról nem illő képek készültek, és nem feleltek meg a szervezett látogatás feltételeinek. Több is sokatmondónak értelmezhető – az egyikén például a hátán fekszik a mecset udvarán. Azt is mondták, Rihanna először egy olyan bejáráshoz ment, ami nem a látogatók számára volt kijelölve, ezért összetűzésbe került a mecset munkatársaival, akik a megfelelő bejáráshoz irányították. Ráadásul mindenféle előzetes adminisztrációs egyeztetés nélkül érkezett a mecsetbe, amelyik egyébként az egyik legfőbb turista látványosság, és a nem muszlimok előtt is nyitva áll. Az énekesnő utána megosztotta a róla készült képeket, amelyeken fekete kezslábas ruhát és fejkendőt visel.

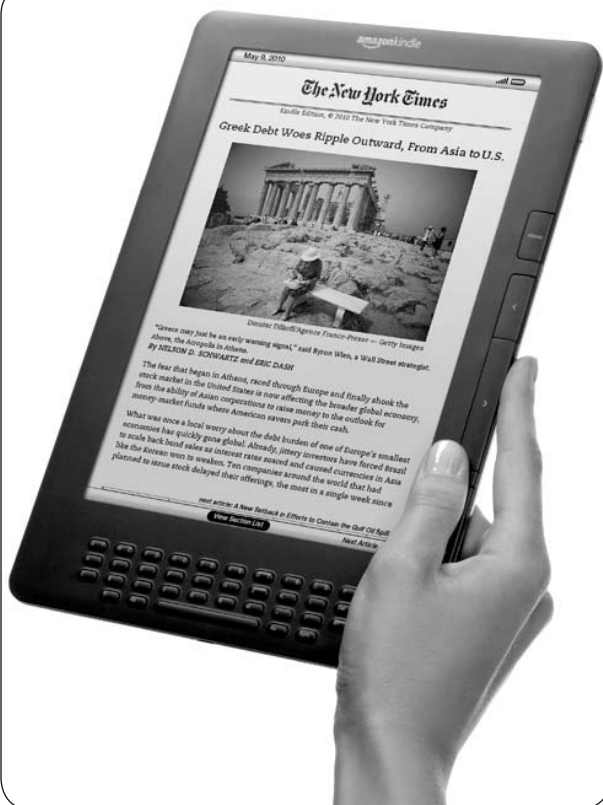

Lou Reed halála után

Az elmúlt időszakban Lou Reed halála rengette meg a rockzenei világot. A 71 éves zenész, dalszövegíró és fotós még életében is legendának számított. Együttműködött Andy Warhollal és David Bowie-val is. A The Velvet Underground együttes társalapítója volt 1966-ban, a hetvenes évektől kezdve pedig szólóelőadóként jelent meg. Több filmben is feltűnt és több fotóalbuma jelent meg. Lou Reed nemcsak ismert rockzenész volt, az amerikai költészet egyik megújítójának is tartják, műveit egyetemeken tanítják. Hatása erősen érződött már a nyolcvanas évek underground zenei világán, de a mai alternatív rockegyütteseket is megihletti. Nemcsak együtteseket, például a Kristen Stewart főszereplésével 2009-ben készült Kalandpark című filmben is ikonként emlegeti.

Digitális könyvégetés

Számos, szexuális erőszakot megjelentető e-könyvet távolított el Kindle-boltjából az Amazon online könyvtárház, miután egy jelentés felhívta a figyelmet a boltban kapható, erőszakot, vérfertőzést és brutalitást bemutató írásokra.

Bár a könyvtárház, valamint a Barnes & Noble kiadó is a könyvek eltávolításáról számolt be, a BBC News online cikke szerint továbbra is maradtak a boltban ilyen témájú könyvek. A hasonló könyveket szintén forgalmazó WHSmith és Kobo egyelőre nem reagált a jelentésre.

A könyvekre a The Kernel technológiai híroldal bukkant rá a kínálatban, és egy listát is készített belőlük.

A gyermekek internetbiztonságával foglalkozó brit szervezet főtitkára, John Carr szerint a szülőket sokkolná, ha megtudnák, milyen könyvekről van szó. „Az a minimum, hogy legalább korhatárosnak kellene lenniük” – hangsúlyozta.

Kiderült, hogy az Amazon

boltjának keresője látszólag ártalmatlan kulcsszóra automatikusan szexuális tartalmú témákat ajánl a felhasználóknak korhatárra való tekintet nélkül. Az Amazon nem szolgáltat magyarozással, csupán megerősítette, hogy a kérdéses témájú könyveket kivette a katalógusából.

A Barnes & Noble közleményben arra hivatkozva, hogy a NOOK online könyvesboltjában talált könyvek sértik a vállalat üzletpolitikáját, sietett leszögezni, hogy azokat eltünteti a kínálatából.

A könyveket az online könyvesboltoknak abban a szekciójában találták, amelyekben a magánpublikációk szerepelnek. Itt a szerzők maguk kínálhatják könyveiket eladásra, és vállalatok részesednek a boltjaikon keresztül eladott könyvek árából. Sok szerző ügyelt arra, hogy ne sértsen törvényt, ezért könyvének ismertetőjében jelezte, hogy a főszereplők „18 éven felüliek” voltak.

Olcsóbbak lehetnek a notebookok

A tabletek előretörésével és a hagyományos személyi számítógépek iránti érdeklődés folyamatos zuhanásával a notebookok eladásai jelentősen csökkentek az utóbbi időben. A Wintel néven emlegetett gyártók (amelyek a Microsoft és az Intel partnerei) már egyre jobban elbizonytalanodnak a megoldást illetően. A legfrissebb hírek szerint úgy tűnik, hogy már annyira kétségbeestek, hogy úgy gondolják, muszáj árcsökkentéseket eszközölni annak érdekében, hogy legalább meg tudják tartani az eladások szintjét, és ne veszítsenek további vásárlókat.

Az Intel processzorral és Windows operációs rendszerrel szerelt PC-k gyártóinak az egyetlen dolog, ami hátra van, hogy valamelyikük megtegye az első lépést. A lapkagyártók és a hardveres ellátócégek az Intel és a Microsoftot próbálják meggyőzni erről, mert szerintük a többiek ezután követnék a két óriást. Az Intel makacsságát ismerve (a vállalat nem arról híres, hogy csökkenti a processzorainak az árait) ez még nem nevezhető biztos sikernek...

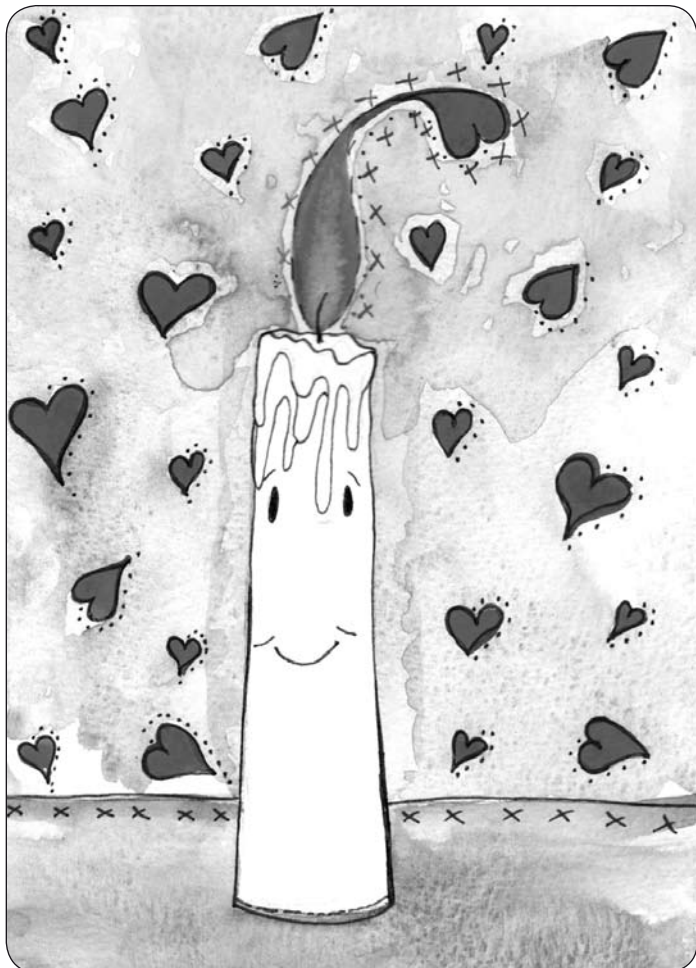
Mindenkinek kicsi tablet kell

Az érintőkijelzők gyártásával foglalkozó cégek számára nagyon kedvezően alakul az idei év. Mivel egyre több olcsó és kicsi tablettet vásárolunk, az érintős panelekből is egyre több kell. Az IHS iSuppli adatai szerint ez a magas kereslet már az idei első negyedévből is 111,9 százalékos növekedést okozott az eladásokban. Összesen 45,2 millió panelt szállítottak le, a kicsi tabletek pedig ennek jelentős részét tették ki.

Mivel a 7 és 8 hüvelykes, olcsó, alig 200 dolláros tabletek nagyon népszerűek a vásárlók körében, ezért a gyártók közti verseny kiéleződése miatt a jövőben még olcsóbbak lehetnek az érintőkijelzők és maguk a tabletek is. Egy 7 hüvelykes tablet érintőkijelzőjének az ára egy év alatt is sokat esett, ugyanis míg a tavalyi első negyedévből 18,60 dollárba került egy ilyen, addig most az ára csak 15,60 dollár. A piacvezető a kategóriában jelenleg a TPK, a 29 százalékos részesedését többek között az Apple-nek, az Amazonnak, a Microsoftnak és az ASUS-nak köszönheti. A Samsung partnere, az Iljin Display a második, 15,5 százalékkal, míg a Foxconnhoz tartozó GIS-nek 13,3 százaléka van a szektorból.

Két gyertya

Volt egyszer egy szép szál viaszgyertya, aki nagyon is jól tudta magáról, hogy mit ér.

– „Viaszból teremtettek, formába öntöttek!” – kevélykedett.

– „Szebb a lángom, mint más közönséges gyertyának, s tovább is égek: kristályüveg csillárban volna a helyem vagy legalább ezüst gyertyatartóban.”

– „Gyönyörű élete lehet! – sóhajtott fel mellette a fagyúgyertya. – Engem bizony csak fagyúból teremtettek, de azért én is érek valamit, mindenesetre többet, mint némelyik fagyúgyertya, akit csak háromszor mártanak. Engem nyolcszor mártottak, hogy elég vastag legyek. Nem is panaszkodom a sorsoméért. Tudom, hogy előkelőbb dolog viaszból születni, mint fagyúból, de hát nem rajtunk múlik, hogy minek születünk. Kegyed majd a szobába kerül, a kristálycsillárba, én meg a konyhába, s az sem utolsó hely, hiszen az tartja el az egész házat.”

– „Ó! – húzta el a száját a viaszgyertya. – Van a világon fontosabb dolog is az evésnél! Sokkal többet ér a társasági élet. Ha az ember egy ragyogó társaságban maga lehet a legragyogóbb! Ma este bál lesz a házban, mindjárt jönnek értem meg a családomért.”

Ahogy kimondta, már jöttek is érte, de nemcsak őt vitték el, hanem a fagyúgyertyát is. Maga a ház asszonya vette a kezébe, s a konyhába vitte: egy kisfiú várt ott kosárral a kezében. Krumplival rakták meg a kosarat, almát is tettek melléje; a jószívű háziasszony ajándékozta meg vele a kisfiút.

– Ezt a fagyúgyertyát is vidd haza, kisfiam – mondta végül. – Édesanyád világos virradatig dolgozik, elkél a gyertya nálatok.

A kislánya ott állt mellette, s amikor azt hallotta: világos virradatig, felragyogott az arca.

– Én is fennmaradok ma világos virradatig! – kiáltotta boldogan. – Ma éjszaka bál lesz nálunk, s a legszebb ruhámat veszem föl, a piros szalagosat! Csak úgy sugárzott örömeiben.

„De jólesik ilyet látni! – mondta magában a fagyúgyertya. – Sohasem felejttem el, milyen boldog volt ez a kislány! Ilyet úgysem látok többet.”

A kisfiú beletette a kosarába, ráhajtotta a födelet, s vitte haza.

„Ugyan hová kerülök? – törte a fejét a fagyúgyertya. – Biztosan szegény emberekhez, akik talán még réztartót se tudnak adni alám, a viaszgyertyát meg kristálycsillárba helyezik, és fénypontja lesz a társaságnak. Előkelő uraságokra szórja a fényét – ő, de nagyszerű is az! Nekem alighanem másképp alakul a sorsom, hiszen csak fagyúból öntöttek.”

Csakugyan szegény emberekhez került, egy özvegyasszonyhoz és három gyermekéhez, abba a rozzant kis házba, amely éppen szemközt volt az előkelő úri házzal. Megörült az özvegyasszony, amikor a gyertyát meglátta.

– De szép szál gyertya! – kiáltotta. – Egész éjjel világít majd nekünk. És meggyújtotta.

– „Juj! – utálkozott a gyertya. – Közönséges kénes gyufával gyújtanak meg! Bezzeg a viaszgyertyát jobban megbecsülik odaát!”

Ott is akkor gyújtották meg a gyertyákat: felragyogtak a termek. Kocsik robogtak a ház elé, előkelő öltözetű báli vendégek szálltak ki belőlük, zeneszó áradt ki az utcára.

„Most kezdődik a bál! – gondolta sóvárogva a fagyúgyertya, s eszébe jutott a gazdag kislány örömtől sugárzó arca. – Ilyet se látok többé!”

De az özvegyasszony legkisebb leánykája egyszerre csak oda-somfordált testvéreihez, megölelte őket, és nagy-nagy titkot súgott a fülükbe:

– Mit gondoltok, mi lesz ma vacsorára? Sült krumpli, úgy ám! – és csak úgy sugárzott a boldogságtól; a gyertya világa éppen az arcába hullott, s a gyertya olyan igaz örömet látott az arcán, mint nemrég az úri házban a gazdag kislányén, amikor így dicsekedett: „Ma éjszaka bál lesz nálunk, s a legszebb ruhámat veszem föl, a piros szalagosat!”

„Lám, a sült krumpli ér annyit, mint a fényes bál! – gondolta a fagyúgyertya. – Hiszen egyformán örül ez a két kislány, a gazdag meg a szegény!” Még rá is tüszentett az igazságra, helyesebben szólva sercent egyet, mert egy fagyúgyertyától csak ennyi telik.

Asztalt terítettek, és nekiláttak a sült krumplinak. Ő, de pompás íze volt! Valóságos ünnepi lakomát csaptak belőle. Még egy-egy almát is kapott mindenki vacsora utáni csemegének.

Aztán lefeküdtek a gyerekek, az édesanyjuk megcsókolta őket, s nyomban el is aludtak. De az anyjuk fönn virrasztott: egész éjszaka varrt, hogy megkeresse a három gyermek kenyerét. A szemközti házból átragyogtak a fehér viaszgyertyák, áthallatszott a báli zene. Fönn a magasban pedig tündöklöttek a csillagok, egyformán szívták halvány fényüket a gazdag házra meg a rozzant házikóra.

„Mégiscsak szép volt ez az este! – mondta magában a fagyúgyertya. Vajon boldogabb volt-e a kristálycsillárban a viaszgyertya? Ezt meg kellene tudnom, mielőtt csonkig égek.”

És a két kislányra gondolt; az egyikre a viaszgyertya a másikkal a fagyúgyertya vetette fényét, mégis egyformán sugárzott az arcuk.

Eddig a történet, az okosnak ennyi is elég.

Hans Christian Andersen

HOROSZKÓP

KOS

A megérzéseidnek köszönhetően egy lépéssel közelebb kerülhetsz álmod megvalósításához. Ne hamarkodj el semmit, egyelőre tartsd titokban a terved. Még a szokásosnál is öntudatosabb vagy, ráadásul senki sem tudja elterelni a figyelmed az új célodról. Csak törtesd előre, a végén meglepő eredményeket érhetsz el!

BIKA

Akármilyen szorgalmasan is dolgozol, mintha egy centit sem haladnál előre. Kérd ki társaid, tanáraid vagy a szüleid véleményét: hátha tudják a megoldást. Hallgass a megérzéseidre! Ha így teszel, hirtelen azon kaphatod magad, hogy sokkal többet tudsz egy személyről vagy szituációról, mint hitted.

IKREK

Kissé apadnak az energiáid, ezért szükséged van egy kis feltöltődésre. Nem engedheted meg magadnak, hogy passzívan töltsd a hetet. Bármennyire is szeretnél mindig ura lenni a helyzetnek, néha függsz másoktól is. Ezt saját bőrödön tapasztalod meg a héten, és nem tudsz mást tenni, csak túrni.

RÁK

Minden arannyá változik, amihez csak hozzányúlsz. Ne is aggodalmaskodj a határidők miatt, megéri egy-két napot csúszni a tökéletes munkáért. Elég heves érzelmekkel vagy tele, de szerencsére ez nagyrészt jó hatással van rád. Ha rosszul éreznéd magad, próbáld megérteni a helyzetet, amiben éppen vagy.

OROSZLÁN

Ne várd, hogy mindig azonnali elismerést kapj, ha valamit jól csinálsz. Ellenben, ha kitartó vagy, hosszú távú eredményeket érhetsz el – tartsd ezt szem előtt! Túl sokat foglalkozol magaddal. Miért nem teszel végre valamit másokért is? Lehet, hogy pont ez kell majd ahhoz, hogy teljesen fel tudj tölteni.

SZŰZ

Csigalassúsággal haladnak a dolgok, ami igencsak idegesít. Vagy egy osztálytársad húz mindig vissza? Legyél türelmes, ugyanis nem sok tennivalód akad ebben a helyzetben. Akármilyen határozott elképzeléseid vannak egy témában, néha nem árt egy kis rugalmasság. Minél nyitottabb vagy, annál érdekesebb információkhoz juthatsz.

MÉRLEG

Valamelyik osztálytársad állandóan a rivaldafényben ragyog, és kezd elegend lenni belőle. Mi értelme a rivalizálásnak? Foglalkozz azzal, hogy egyre jobb ember legyél. Ismerőseidnek tanácsra van szüksége. Add meg nekik! Megközelítőleg sem olyan nagy a káosz a baráti körödben, mint amilyennek néhányan hiszik.

SKORPIÓ

Rendkívül erősek mostanában a megérzéseid, hallgass rájuk! Ha követed a benyomásaidat, és kellő szorgalommal állsz neki a munkának, nagy dolgokat érhetsz el. Kicsit olyan lesz ez a hét, mintha az élet most próbálná meg bepótolni mindazt a jót, amire eddig vágytál. Figyelj oda a pozitív visszajelzésekre!

NYILAS

Ideje kicsit elgondolkoznod a céljaidat illetően. Jó helyen vagy most? Tudod mi a következő lépés? Mindened megvan ahhoz, hogy elindulj a célod felé? Előtérbe kerül a kreatív éned, így egész biztosan megtalálod a módját, hogy megvalósítsd az elképzeléseidet. Lehet, hogy egy kicsit túl is pörgöd magad, de nem baj, néha ilyesmire is szükséged van.

BAK

Mindenki csak úgy issza a szavaidat, ha feltárod előttük az ötleteidet. Ha befolyásolni szeretnéd a környezetekben lévőket, most itt az alkalom. Kitartó vagy, amire nagyon sokan irigykednek a környezetekben. Nem baj, ha nincs sok energiád, tartsd szem előtt a célod, és apró lépésekben haladj felé.

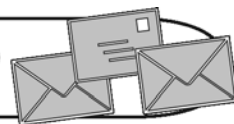
VÍZÖNTŐ

Bármilyen csábosan is tudsz viselkedni, ezzel egyáltalán nem vágódsz be a tanáridnél. Most mindenki a munkádra kíváncsi, úgyhogy erőltess meg magad! Szinte elképzelni sem tudod, mit jelent odafigyelni egy feladatra, annyira szétszórt vagy. Pedig muszáj lesz összeszedned magad, különben nem jutsz előre.

HALAK

Könnyen előfordulhat, hogy bizonyos szempontból vezető szerepet kell betöltened a társaid között. Légy körültekintő, hiszen felelősségteljes pozíció ez. Néha mintha azon kapnád magad, hogy egy helyben toporogsz. Pedig karnyújtásnyira van a megoldás, hogy gyorsan elérd az éppen aktuális célodat.

Vissza az oviba

Iskolánkban minden évben megszervezzük a gyermekhetet. Az idén október második hetén tartottuk meg. Mindennap különböző programok voltak.

A szerdai napon óvodába lehetett menni segítőknek. Ide csak nyolcadikos tanulók jelentkezhetek. Meghallottam ezt a hírt, és én is jelentkeztem. Reggel 8 órakor volt a találkozó az iskola könyvtárában. Elég sokan jelentkeztek. Mindegyik óvodába más diákok látogattak el. Én az egyes oviba mentem Botival, Sárival és még más diákokkal. Nagyon jó volt újra ellátogatni ebbe az óvodába, hiszen én is ide jártam kiskoromban. Mi Botival a Macsó csoportba mentünk. Nagy szeretettel fogadtak bennünket a gyerekek és az óvónő, Pósa Zsanett. Amikor odaértünk éppen reggeliztek, és bennünket is megkínáltak. Fura volt megint leülni a kis székekre. Reggeli után kezdődött a szabad foglalkozás. Mindenki avval a játékkal játszott, amivel szeretett volna. Boti és én jól összebarátkoztunk a kis gyerekekkel. Különböző játékokkal játszottunk. Például: építettünk várat, társasjátékoztunk stb... 9 óráig játszhattak a gyerekek, utána az óvónő mondta meg, hogy mi a feladat. Mindent össze kellett pakolni, és el kellett tenni a helyére. A gyerekek szorgosan össze is pakoltak. Ezután minden gyerek leült a saját helyére. Az óvó néni azt a feladatot adta, hogy minden gyerek rajzoljon nekünk valami szépet, amit haza is hozhatunk. Ezt kaptuk ajándékba tőlük. A gyermekhéten az ő szerdai programjuk táncház volt. Nagyon élvezték a táncot, amit mutattak nekik, és hát persze ők is táncoltak.

Gyorsan elmúlt ez a nap, és mennünk kellett haza. Remélem, máskor is ellátogathatunk hozzájuk.

Baksa Nikolett, 8. b osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Cserkésztalálkozó

2013. október 7-én, vagyis a gyermekhét első napján megtartottuk a Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolában a cserkésztalálkozót. A tornateremben zajlott le. A foglalkozások Györkös Tímeával, Gulácsi Beátával, Kollár Zsuzsannával, Tóth Laurával, Oláh Tiborral, Apró Antallal és Nagy Csabával folytak. Ezen az összejövetelen csak az ötödikes tanulók vettek részt. Először is azt játszottuk, hogy mindenki egy gyermekkel kő-papír-ollózott, és a végén két kígyóvá alakultunk. Utána hat csoportra osztódtunk. Mindegyik bázisnál más-más játékokat játszottunk. Volt térképészet, menetelés, kötés, különféle sérülések ellátása, énekelés és zászlós játék.

Kovács Orsolya, 5. c osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Búcsú volt és „lesz” Bezdánban

Bezdánban október utolsó hétfőjén volt egy csodálatos napsugaras nap, amikor a búcsú volt, és jó volt az idő. Tavaly sajnos nem tudtam eljutni ide, mert zuhogott az eső, és nem volt érdemes elmenni a búcsúba.

A szép időben körbejártam a búcsút, és sok érdekes dolgot láttam. Például ruhákat, állatokat, fegyvereket, játékokat, mézesbábosokat, cukorkaárusokat és körhintásokat. Még egy póni is volt, amelyre fölültek a kiscyerekek.

Én egy távirányítós helikoptert vettem.

Remélem, jövőre is ilyen szép idő lesz, és eljuthatok a búcsúba.

Azért nagyon jó Bezdánban, mert itt laktak a nagyszüleim, és van hova mennünk, ugyanis még áll a házuk. Ők már sajnos nem élnek.

Zámbó Illés, 6. osztály, Bácskertes/Kupuszina

Felújították a szabadkai J. J. Zmaj iskola melletti játszóteret.

A 4. c osztály polgárisai próbálhatták ki először. Nagy volt az öröm, amikor elkezdődött a játék. A legérdekesebbnek az a fura hintának beállított gumidarab bizonyult, amelynek a közepe kötéllal van pótolva.

**Dékány Máté, Nikolics Blanka, Kávai Rita,
Spasić Nikola és Miskolci Helga**

A 4. c osztály megírta matekból az első nagydolit. Nem voltak nehezek a feladatok. Az osztály átlaga 3,83 lett. Én négyest kaptam.

Zemkó Attila

Angolból is felmérőt írtunk a héten. Nem a legjobban sikerült, de azért a tanárnő nem volt dühös ránk.

Savović Mila

Volt osztálytársunk, Horváth Réka szeptembertől Magyarországon, Sopronban él. Október 28-án meglepetésként ellátogatott hozzánk. Két napot velünk töltött. Sokat mesélt az ottani életéről, osztályáról, iskolájáról. Cukorkát és matricát adott mindenkinek. Az osztály egy albummal lepte meg Rékát, melyben benne volt egy-egy képünk és a kívánságunk volt osztálytársunknak.

Sipraga Lúna és Fehér Noémi

4. c osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Árvácskák díszítik a várost

Harmincötezer árvácskát ültetnek el a napokban Óbecse község területén a Komunalac közcivilizáció munkatársai. A vállalat az összes iskolának és az óvodáknak is felajánlotta: igény szerint biztosítanak számunkra is virágokat.

A Sever Đurkić Általános Iskola virágkedvelő tanulói Kabók Katalin biológia szakos tanárnővel csinosították az iskola udvarát, ők is ültették a virágokat.

K. E.

Sértődékeny vagy?

Elég egy rossz szó, és már meg is bánkódsz?

Vagy épp ellenkezőleg, bármit mondanak, minden leperreg rólad?

A teszt megmutatja, hogyan találhatod meg az egyensúlyt!

1. Könnyezik a szemed hagymapucolás közben?

- a) Persze. Amúgy is könnyen elbögöm magam. (0 pont)
- b) Igen, de nem veszek róla tudomást. (4 pont)
- c) Természetesen, ezért próbálok bevetni néhány házi praktikát. (2 pont)

2. Az üzletben egy srác akar eléd tolakodni, de nem engeded. Erre a srác sértő megjegyzést tesz rád. Mit gondolsz?

- a) Hogy viselkedhet így? Hiszen nem bántottam meg semmivel. (0 pont)
- b) Nem hagyom annyiban, visszavágok. (2 pont)
- c) Egy percig sem vagyok hajlandó foglalkozni egy ilyen szemtelennel. (4 pont)

3. A romantikus filmek néha megríkatják az embert. Te is így reagálsz a szomorú jelenetekre?

- a) Lehet jó a film, de ettől még nem kell elpityeredni. (4 pont)
- b) Már az első érzelmes résznél kicsordulnak a könnyeim. (0 pont)
- c) Megkönnyezem, de csak titokban. (2 pont)

4. Testvéred, miután hazaérkezik a suliból, egy szó nélkül bezárkózik a szobájába. Ki tudod találni, mi lehet a baja?

- a) Persze, csakis szerelmi bánat állhat a dolog hátterében. (4 pont)

- b) Fogalmam sincs, de próbálok kitalálni. (2 pont)
- c) Már előző nap elmesélte, mi bántja. (0 pont)

5. A barátnőd összebújva beszélgetnek, és zavartan elhallgatnak, amint te belépsz a helyiségbe. Mi jut eszedbe?

- a) Egy ideje sejtem, bajuk van velem. (0 pont)
- b) Meg akarnak lepni valamivel. (4 pont)
- c) Inkább megkérdezem, mielőtt téves következtetéseket vonnék le. (2 pont)

6. A barátodnak nem tetszik a hajszíned. Mi legyen?

- a) Én sem kedvelem az ízlését. (4 pont)
- b) Talán nem is szeret? (0 pont)
- c) Igaza van. Ha őszinte akarok lenni, szerintem sem áll jól ez a hajszín. (2 pont)

7. Sokszor megviccelnek mások?

- a) Nem, én viszont felültetek másokat. (4 pont)
- b) Igen, sajnos gyakran vagyok a célpont. (0 pont)
- c) Épp ellenkezőleg. Megvédem a gyengébbeket az ilyen helyzetektől. (2 pont)

8. Gyakran előfordul veled, hogy unatkozol?

- a) Igen, különösen, ha egyedül vagyok. (0 pont)
- b) Néha, ha valami már rutinná vált. (2 pont)
- c) Nem. Mindig van elfoglaltságom. (4 pont)

Értékelés

0–10 pont: Az érzékeny

Érzékenyen reagálsz a környezetedre. Könnyedén beleképzeled magad mások helyzetébe, és megérzed, mi a bajuk. Hamar megbántódsz és sírva fakadsz, nem tudod kezelni a kritikát. Vigyázat, aki túlérzékeny, az hajlamos a bizalmatlanságra, és sokszor úgy érezheti, nem értik meg. Igyekezz minél többször nevetni magadon, így könnyebben viseled majd a kritikát.

11–21 pont: A diplomatikus

Csak akkor bántódsz meg, ha igazságtalan vád ér. Képes vagy megvédeni magad, kiválóan érvelsz. A kritikát komolyan veszed, kiértékeled, és ezáltal fejlődsz. Vigyázz, ha túlzásba viszed, a többiek úgy érezhetik, a valódi érzéseidet akarod elrejtteni. Hallgass a megérzéseidre! Reagálj ösztönösen, hogy teret adhass az érzelmeidnek. Így elkerülheted a pszichoszomatikus zavarokat, pl.: az álmatlanságot.

22–32 pont: Az érzéketlen

Rólad minden leperreg, nem izgat, mit gondolnak mások. Állandóan van valami dolgod, hol a barátaiddal vagy elfoglalva, hol a hobbid köt le. Magabiztos és optimista vagy, megfontolod a kritikát, de csak ritkán veszed azt magadra. Határozott viselkedésed érzékeny belsőt takarhat. Néha mutasd ki, ha megbántanak. Akkor ismerik meg az igazi arcod, ha nem emelkedsz mindig a dolgok fölé.

„Kedves Bizi!

Én egy tizenkét éves lány vagyok. Az a gondom, hogy van egy osztálytársam, akit szeretek, és rajta is látszik, hogy szeret, csak nem meri bevallani. Egy hónappal ezelőtt volt köztünk egy nagyon kicsi viszony, ami nem tartott tovább egy hétnél. Attól félek, hogy ha most beszélek neki az érzelmeimről, el fogom veszíteni mindörökre. Nem tudom, mit tegyek?!

Kérlek, segíts!!

Válasz:

Kedves Segélykérő!

Ha hiszed, ha nem, te már tudod is a választ a feltejt kérdéssedre. A biztonság kedvéért jobban szeretnéd, ha azt más mondaná ki. Igenis, légy türelmes, mert a fiú sem, és te sem vagy még készen egy „viszonyra”. Nagy a valószínűsége, hogy ha tolakodóan lépsz fel, olyanokat vársz el tőle, amire még nincs felkészülve, magad ellen fordíthatod. Élveztétek azt, amitek most van, a meleg, meghitt, de kötetlen barátkozást, ami sok jót adhat, többek között egymás megismerését, élményeket, életkorotoknak megfelelő tapasztalatot, örömteli együttlétet, s még sorolhatnám. Amikor meg mindkettőtök készen áll majd a többre is, jöhet a következő lépés, a járás. Ne siessétek el a dolgot. Így is együtt lehettek, „megfürdőzhetek” egymás tekintetében, mosolyában, együtt nevetetek, és így lassanként felkészülhet mindenki a maga idejében a nagybetűs SZERELEM-re. Mert a szerelemmel és szeretettel foglalkozó filozófusok, pszichológusok szerint, a szerelem és a barátság egy töről fakad.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenhárom éves lány vagyok, és az én a gondom az eddigi legjobb barátóm, aki most már rettentően idegesít. Rájöttem, hogy engem, most már egészen más dolgok érdekelnek. Neki még a polcain ott vannak a Barbie babái, rendezgeti a ruháikat, meg a cuccaikat, és szeret velük játszani. Mostanában, amikor együtt vagyunk, és én felmegyek valamelyik internetes oldalra, ő is rögtön megnézi. Ha számítógépes játékot játszok, ő is akarja, ha megnézek valamilyen filmet, ő is azonnal meg kell, hogy nézze. Mindenben utánoz! Idegesít. Ha azt mondom neki, hogy utánozzon, mint egy majom, megsértődik, és azt mondja, hogy nincs igazam, ő semmiben sem utánoz engem. Azt is mondta, hogy úgy viselkedek, mintha mindenki idióta lenne körülöttem, és másokat nem érdekelhetik ugyanazok a dolgok, amik engem. Őt az én dolgom nem is érdeklik. Mit tegyek, hogy abbahagyja az utánzást. Kérlek, segíts!

Válasz:

Kedves Liliom!

Tudnod kell, hogy úgy ahogyan neked jogod van azt nézni, amit te akarsz, neki is ugyanazok a jogai vannak, mint neked. Inkább örülj neki, hogy ő is érdeklődik azok a dolgok iránt, amik téged érdekel-

nek, mert fontos vagy neki, mint barátó. Te is ugyanezt tennéd, ha valaki valamit megnéz, ami téged érdekel, mert te is ugyanúgy meg szeretnéd találni, hogy mi is abban az érdekes. Emellett, ha titkolódsz, vagy tiltasz neki valamit, biztos, hogy még jobban felkelted a kíváncsiságát. Ha a lányt valóban a barátódnak tartod, és amiatt veszekszel vele, mert érdeklődik a dolgaidd iránt, akkor fel kell tenned magadnak a kérdést, hogy valóban barátódnak tartod-e őt. Azt is tudnod kell, hogy idővel ő is változni fog, változik az érdeklődési köre, kialakul majd a saját stílusa mind az öltözködésben, mind minden másban. Mert mindannyian keresitek önmagatokat és a helyeteket a világban. Minden serdülő ezt teszi akkor, amikor megérett rá. De ne téveszd szem elől a mondást: „Élj, és másokat is hagyjál élni!”

S. O. S”

Liliom”

„Kedves Bizalmas!

Szerelmes lettem a legjobb barátomba. A nyáron még barátok voltunk, amikor azt mondta, hogy szeret. És azóta is napról napra megmutatja: szerelmes üzeneteket küld, mindennap kapok egy pusztit, megölel... Csak még nem kérdezte meg, hogy akarok-e vele járni. Most már én is szerelmes vagyok belé. Minden jó ellenére, félek, hogy egyszer elveszítem a barátságát. A barátóim azt mondják, hogy hagynom kellene az egészet, mert magával húz a hülyeségeibe, és bajba kerülök miatta. Mellesleg ő „rosszfúrnak” számít az iskolában. Azt is mondták, hogy végül is semmi sem lesz belőlünk, nem leszünk sem szerelmes pár, sem barátok. Nem tudom, mit tegyek? Kérdezzem meg én, hogy akar-e velem járni, vagy várjam, hogy ő tegye meg a következő lépést, vagy hagyjam békén, ahogy a barátaim mondják?! Kérlek, segíts, mert legszívesebben a nyakába ugranék, és naphosszat rajta lógnék! HELP!

B. F.”

Válasz:

Kedves B. F.!

Azt mondd, jó barátok vagytok, ami azt jelenti, hogy sokszor együtt töltitek a szabad időtöket. Feltételezem, hogy osztálytársak is vagytok. A fiú megtette az első lépést, megmondta, hogy mit érez irántad, és ezt ki is mutatja. Ha kételyeid vannak, azt jelenti, hogy nem mindig egyértelmű az üzenete, amit közvetít feléd. Lehet, hogy más lányokat is megpusztil, ahogy ez a köreitekben sokszor látható, amikor találkoztok? Tulajdonképpen, amit a leveledben leírtál, nagyon is jellemző a „járásra”, még ha nem is neveztétek nevén a dolgot. Ezért, ha van bátorságod, kérdezd meg egy kellő pillanatban, hogy: Akkor mi most járunk? Addig is te is mutasd meg neki, hogy szerelmes vagy belé. Néha-néha kettesben is találkozzatok. Nem hiába mondják, hogy:

Aki mer, az nyer! Csak helyén legyen az eszed! Jó lenne, ha odafigyelnél arra is, hogy milyen tevékenységekben veszel részt a fiúval. Vigyázz, hogy ne szegd meg a szüleid és az iskola szabályait, ne téveszd szem elől a tanulást és a tanulmányi eredményedet. A barátaid intelmeit se feledd a fiúval kapcsolatosan. Fontos vagy nekik, és ezért féltenek.

Mennyire vagy kreatív?

A kreativitás mindig fejleszhető. Sajnos a mindennapok taposómalmában egészen elhallgat a kreatív énünk, hiszen a matekegyenletek, a tektonikus lemezmozgások és az angol igeidők háttérbe szorítják agyunk szabadságát, egyediségét. Íme néhány tipp, hogy újra feltöltődj:

1. Egy hónapon keresztül minden héten jelölj ki egy napot, amikor valami új kaját kóstolsz meg. Válassz egy egzotikus gyümölcsöt, amit még soha nem kóstoltál, vagy ha szeretsz főzni, készíts el egy új, különleges receptet otthon. Nem az a lényeg, hogy ízlik-e az új íz, hanem az, hogy kiléptél a megszokottból, keresed az új élményeket – és ezzel az agyad kreatív szegletét is stimúlád.

2. Nézz szét a példaképeid között: válassz valakit, akit nagyon tisztelsz számtalan pozitív tulajdonsága miatt. Nem kell feltétlenül létező személynek lennie, lehet akár egy mesehős vagy filmkarakter is. A lényeg, hogy felnézz rá. Ül le, és írd össze magadnak, miért imádod az illető személyiségét. Ezután gondoldj egy olyan problémára, ami régóta sakkban tart: vajon a te valós vagy képzelt hősöd hogyan oldaná meg a helyzetet?

3. Készítsd el a családfádat, méghozzá fotókkal, rajzokkal illusztrálva. Ez az élmény sokat tesz a személyiségedhez, önismeretedhez: egyrészt leülsz beszélgetni a családtagjaiddal, rokonaiddal, másrészt pedig észreveszed azokat az évtizedek, évszázadok óta ismétlődő mintákat a családotban, amelyek mindennapi viselkedésedet és gondolkodásodat észrevétlenül alakítják, befolyásolják.

4. Gondolj a kedvenc mesédre, történetre. Válassz ki egy szereplőt vagy éppen magát a főhőst, és a kedvenc epizódot írd meg az ő szemszögéből. Például hogyan élte meg a vadász, hogy Hófehérke életére kellett volna törnie? Akár meg is változtathatod a sztorit, hogy érdekesebb legyen: például mi történt volna, ha Kuka szerelmes lesz a gonosz mostohába?

5. Van olyan probléma az életedben, ami most szinte megoldhatatlannak látszik? Képzeld el, hogy újra hatéves vagy. Mit mondana a hatéves éned a jelenlegi gondodra? Nevetne, átölelné, nem is törődne veled? Esetleg cselekvésre buzdítana? Sokszor hajlamosak vagyunk túlbonyolítani az életünket, holott a megoldás egyszerűbb, mint hinnénk.

6. Ébreszd fel a művészenedet – nyugi, mindenkinek van. Mikor rajzoltál, festettél, énekeltél, írtál, gyurmáztál utoljára? Mikor szavaltad el a kedvenc versedet, öntöttél valamit agyagból, készítetted művészi képeket? Ha még nem próbáltad ezek közül valamelyiket, a YouTube-on rengeteg oktató videót találsz, amelyek segítenek elindulni.

7. Keress egy képet a neten, amin emberek vannak vagy egy gyönyörű táj. Helyezkedj bele a képen szereplő alakok gondolataiba: mi járhat az agyukban, mit érezhetnek? Mit csináltak a következő pillanatban? Engedd el a fantáziádat!

8. Írj naplót a múlt helyett a jövőről! Képzeld el az ideális jövődet, benne célokkal és álmokkal, amelyeket szeretnél megvalósítani. Írj titkos naplót jelen időben, kijelentő módban, mintha az abszolút valóságod lenne mindaz, amiről írsz. A folyamat segít tisztázni a vágyaidat, és a tudatalattid számára megteremti a szilárd bázisát a megvalósításnak.

9. Ha olvasol egy novellát vagy könyvet, állj meg a közepén, és képzeld el a befejezést. Néha csak akkor döbbenünk rá, milyen egyértelmű és logikus is volt a sztori zárása, amikor már letettük a könyvet. Ha viszont megállunk, és elképzeljük a történet végét, egy kicsit mi is írókká válunk. Érdemes kipróbálni ezt a játékot.

Milyen a bőrtípusod?

Ahhoz, hogy megfelelően ápoljuk arcbőrünket, első lépésként meg kell tudnunk, milyen típusú arcbőrünk van.

Fontos tudni, hogy bőrünk állapotát sok tényező befolyásolja, ami változást okoz, ezért nem elég egyszer megállapítani a bőrtípust. Ilyen tényezők lehetnek az életmód, az életkor, de olyan környezeti hatások is, mint az időjárás, évszak, a víz keménysége, lakóhelyünk klímája. Ha már ismered bőrtípusod jellemzőit, könnyedén észreveszed magad is, ha változás történik arcbőrödön.

A legbiztosabb módszer, ha felkeresel egy szakembert, bőrgyógyászt vagy kozmetikust, aki segít neked megtalálni a választ. Különösen a problémás bőrrel érdemes szakemberhez fordulni, hogy mielőbb megtaláld és felszámold a probléma okát.

Természetesen magad is juthatsz eredményre, ha tudod, mi jellemez egy-egy bőrtípust. Ebben segíthet a következő leírás.

Normál bőr

Felszíne sima, rózsás, egyenletes színű, egészséges fényű. Jó a vérkeringése, szemmel alig látható pórusok vannak rajta, mitesszerek nincsenek. Pattanás ritkán fordul elő. Rugalmas, bársonyos tapintású. Nyáron zsírosabb lehet, fűtési szezonban pedig szárazabb a megszokottnál.

Zsíros bőr

Olajosan fénylik a felszíne, mitesszeres, gyakran pattanásos, aknés, jól látható tág pórusokkal.

Száraz bőr

Hámlásra hajlamos, könnyen kicsereszedik. A szokásosnál vékonyabb, átlátszó. Szürke, fakó színű, csökkent rugalmasságú. Korán ráncosodhat, vízhiányos.

Zsírhányos bőr

Egészséges, üde színű, rugalmas. Előfordulhat mitesszer is kis számban.

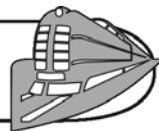
Kombinált/kevert bőr

A felsorolt bőrtípusok keveréke. Leggyakrabban zsíros a T-vonal (homlok, orr, áll).

Érzékeny bőr

Bármely típus lehet érzékeny. Kipirosodik, viszket, könnyen leég napsütésnél, a kozmetikai szerekre rosszul reagál.

A bőrápolás fontos momentuma, hogy a bőrtípusunknak megfelelő kozmetikumokat használjuk. Ha megállapítottad a saját bőrtípusod, könnyebben megtalálsz a neked való termékeket.

„Valóban elképesztően nagy emlékmű”
 John Evelyn angol író, 1654-ben,
 Stonehenge láttán

Stonehenge

A brit történelem távoli, ködbe vesző időszakára nyúlik vissza a szász nevén Stonehenge-ként („Függő kövek”) ismert, kísérteties, szürke álló kövekből formált kör, a nyitott, mészkő dombvidékkel övezett Salisbury-fennsík. A rejtélyes emlékmű éppoly ősinek számított a rómaiak szemében, mint az ő koruk romjai a 20. században. A köveket kb. 4 ezer évvel ezelőtt állították fel, bár a helyet már ezer évvel korábban is látogatták. Stonehenge régészek, írók, művészek és misztikával foglalkozók érdeklődését keltette fel. Évente ezrével keresik fel a kíváncsi utazók. Elszórt temetkezési halmok és tanyák térségének drámai súlypontjaként emelkednek gondosan faragott, elrendezett és összhangot alkotó, súlyos trilithonjai. Nagy-Britannia lakosai számára a nemzeti érzés részévé váltak a kövek, amelyek felidézik a június végi napfelkeltéket vigyázó ősokeket, a fehér ruhás druidákat és az őskori csillagászatot.

Geoffrey of Monmouth (kb. 1100–1154) írt először Stonehenge-ről, és az „Óriások táncá”-nak nevezi. A népi hitvilág a hagyományokban ugyanis kővé meredt táncosok gyűjűjének tartja a kőköröket. Stonehenge hatalmas kövei valóban vállvetve táncoló óriásokra emlékeztetnek.

Geoffrey azt írja, hogy Merlin, a varázsló „gépek” segítségével hozta ide a köveket Írországból brit tömegsír megjelölésére. A történelemben lehet egy szemernyi igazság, mivel a nagy műhöz használt két kőfajta, a kékes színű dolerit és a szürkés homokkő közül a doleritet a délnyugat-walesi Preseli-hegyekből hozták. A 80 darab, egyenként kb. 4 tonnás követ görgős szántalpakon a walesi tengerpartra vitték, onnan tutajokkal tovább a Severn folyó torkolatához vontatták, majd ez és más folyók sodrása vezette a szárazföldre, ahol újból görgőkön szállították kijelölt helyükre. A kövek ír eredetének a valóságalapja az a tény, hogy az ír kereskedők is ezt az útvonalat használták.

Van olyan nézet, mely szerint Stonehenge egy hatalmas temetkezési terület középpontja. Kialakulása három fő szakaszban történt: Kr. e. 3100 körül árok és töltés készült a körben sorakozó, kis gödrökön kívül; Aubrey-lyukak-

nak nevezik a felderítetlen rendeltetésű mélyedéseket. Mintegy 500 év múltán évszázadokra elhagyták a helyet, és kb. Kr. e. 2100-ban állították fel a középpont körül a dolerittömbök két töredékes körét. Végül, kb. 100 évvel később, átcsoportosították a doleritköveket, és a 30 kilométernyire északra lévő Marlborough-dombokból szállították ide a szürke homokköveket.

Az utolsó építési szakasz idején a nyomok szerint valamely bronzkori népcsoport lakta a Salisbury-fennsíkot. Bronzszerszámokat és aranydíszeket szállítottak Európába, kerek dombokba temetkeztek, és feltehetően ők fedezték Stonehenge építési költségeit.

Lehetséges, hogy ez a népcsoport a kelta nyelv ősi változatát beszélte, de nem kötődik bizonyíthatóan a római szerzők által druida névvel illetett kelta papsághoz. E rejtélyes testület állat- és – állítólag – emberáldozatot mutatott be. John Aubrey régész csak a 17. század közepén vetette fel először, hogy a kőkörök druida templomok lettek volna. Ez az elképzelés uralkodott a romantika időszakában, amikor Stonehenge-t a háttérben viharos égbolttal festették le. Az emlékmű mintegy 2 ezer évvel korábbi ugyan a druidák meg-

jelenésénél, de továbbra is feltételezték szoros kapcsolatukat. 1799-ben született az ún. „mészárlási kőről” szóló legenda, miszerint a kőköröket „az áldozatok meggyilkolására vagy előkészítésére tervezték”, ma már a senki nem veszi komolyan.

„Veszendőbe mentek a druidák ligetei – annál jobb. Stonehenge nem az volt – de akkor mi az ördög?” – tette fel a kérdést Lord Byron, a híres költő. Kétkedése most is időszzerű. Újabbban mesterien kiszámított, óriási csillagvizsgálónak tartják. Biztos, hogy legtökéletesebb állapotában vizsgálható volt a napfelkelte a nyári napfordulón és a holdfelkelte a tél derekán a patkó alakú homokkő körből. A csillagászati rendeltetés igen magas csillagászati tudást feltételez.

Akárcsak a nagy középkori székesegyházak, Stonehenge is valószínűleg szertartási helyként épült a Mindenható dicsőségére, valamint a közösség és uralkodója tekintélyének jelképekül. Lehet, hogy templom volt, sír vagy szertartások, ünnepélyek számára megjelölt terület. Mindenesetre Britannia 900 vagy több kőköre közül nagy méretével emelkedik ki. Nyugat-Európa egyik építészeti csodájának számít!

Druida szertartás

Csillagkapu

SZ											
			✿			✿		✿	✿		
		✿									
			✿								✿
	✿					✿		✿			
			✿	✿				✿			
		✿			✿	✿					

Berakós rejtvény

– Kanyarodásnál melyik keréknél a legkisebb a fordulatszám? – kérdezik a vizsgázótól.

Rövid szünet után jön is a válasz, amit a rejtvényben találsz, ha berakod az itt levő szavakat, betűhalmazokat a rejtvényrácsba.

Kétbetűsek: AA, ÉR, KA, LE, MI, NO, PL, RA.

Hárombetűsek: EDA, ELI, ION, LIA, MET, PEZ, REE, SAM, SZÓ.

Négybetűsek: ATKA, ÁRNY, ESET.

Ötbetűsek: AGÉSA, ELADÓ, KAROS, KÖLTŐ, RAJOK.

Hatbetűsek: SALTER, TRAGORE.

Hétbetűs: ZAVAROS.

Nyolcbetűs: ALVAJÁRÓ.

Kilencbetűs: SZEREPELNI.

Tizenegy betűs: INTERNETEZŐ, SZEMÉSZORVOS.

Betűrejtvények

1	G I N O Á DOR	2	T F KO RA ENC	3	F DE ÁÁÁÁ E NC	4	CS Á YI RET
---	------------------	---	------------------	---	-------------------	---	----------------

Skandináv rejtvény (33.)

Rejtvényünkben az 1848/49-es forradalom és szabadságharc székely hősének, legendás ágyúöntőjének, tüzértisztjének a nevét keresd meg.

	BALESET	▼	DÜLEDEK	▼	MONGOL FEJEDelmi cím	▼	OLASZ FOLYÓ	▼	FRANCIA HADVEZÉR	▼	SZÉP ALAKÚ	▼	PASAS	▼	AAAA	
	GRAMM	▼	ÖSZINTESÉGEN ALAPULÓ VISZONY	▼	SZOMSZÉDOS ORSZÁG	▼	ÁRNY PÁROSAI	▼		▼	SZÜLŐ	▶		▶		
		▶		▶		▶		▶		▶	BAKTÉRIUM	▶		▶		
	ZEMUN	▶									LŐLEDEL	▶				
	NAGY VARÁZSLÓ	▶		1000		SUGÁR	ÉSZK-AMERIKAI INDIÁN				VONATKOZÓ NÉVMÁS	▶				
	ANJOU FENETIKUSAN	▶		DÉL											ISI	
ÉVEINEK SZÁMÁT FÖLDET PÖRHANYÓSÍT	▼	EURÓPAI FÖVÁROS	▼	RITKA FÉRFINÉV	▶		FOGATHAJTÓ GÖLYA TÁJSZÓVAL	▶								
		▶		ZERÓ	▶											
						NORD FRANCIA-ORSZÁG	▶	ILUCI BETŰ (ÉK. F.)	▶					URÁN	▶	
								KÁR BETŰ	▶					ÓSANYA	▶	
RIMÁNKODNI KEZD ELÉG NAGY	▶		ZSÓFI (ÉK. H.)	▶						MESSZIRE	▶		VAN	▶		
			NÉMÉT ELŐLJÁRÓ	▶												
					MÁLTA	▶	ANGYALI RANG	▶								
					50	▶				O. U.	▶		6	▶		
DIÁK TESZI	▶					ÉSZAK	▶	RÁRÓ EGYNEMŰ	▶			ÚVIDÉK	▶	NÉVELŐ	▶	

Keresztszavak

	C	T	T					
	S	O	É					
	I	L	R					
E	L	Á			Í	T	Á	S
Ö	N	H		T		S	É	G
U	T	Á	N			O	N	D
	G	R	É					
	E	T	N					
	L	Ó	Y					

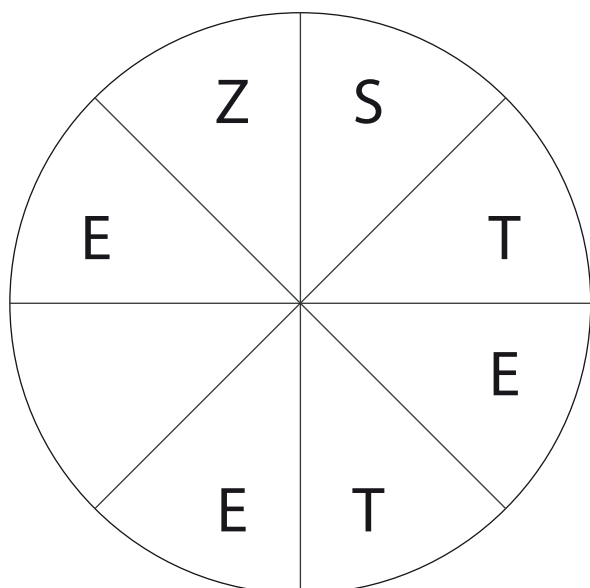
Pótold a hiányzó betűket vízszintesen és függőlegesen, csak vigyázz, hogy értelmes szavakat kapj.

Ölelkező szavak

1	PÉK ----- EMBER	2	TŰZ ----- GÖMB
3	MADÁR ----- SAV	4	TENGER ----- PONT

Olyan szót kell találnod, amely a felső és az alsó sorral is értelmes szót alkot.

Szókerék

Keresd meg a kezdőbetűt, és állapítsd meg a haladás irányát, s így meglesz a hiányzó betű.

TARKA OLDAL

Kicsi sarok

Se eleje, se vége

CS	I	N	O	
	L	O	N	
	S	U	P	
	A	R	O	
	P	U	K	

Meghatározások:

1. Szép ruhája van
2. Női név
3. Tetőfedő szalma
4. Behajlított tenyér
5. Szülő becézve

A kiemelt oszlopokban egy téli ruhadarab és egy lábbeli neve alakul ki.

Szóláskereső

T			J	A		I	
	A	Z	E		Y	S	
E		E	G		E	T	☀
Z	R	M	U	T	Y	G	D

Rakd be a megadott betűket a rejtvényrácba úgy, hogy egy szólás alakuljon ki.

A sötét és a világos négyzeteket megjelöltük.

A 32. szám megfejtései

Keresztrejtvény

– Akkor tessék nekem beírni egy kettest.

Betűrejtvények

1. Elek, 2. Péter, 3. Eszter, 4. Emese

Anagramma

Ezüsttulipán

Se fent, se lent

...naponta három kanál

Körszámtan

78 – Az első számot megszorozzuk kettővel, majd a kapott számból kivonunk hetet, és így folytatjuk.

Kitöltőcske

gomba

Lóugrásban

1. Krisztina, 2. Szabolcs, 3. Karolina

A 31. skandináv rejtvény megfejtése:

MOLNÁR FERENC, A PÁL UTCAI FIÚK, JÁTÉK A KASTÉLYBAN.

Könyvjutalmat kap:

Molnár Szabasztián, Óbecse

Bejárni kerékpárral a világot

Akinek nagy tervei vannak, de nincs hatalmas vagyona, hogy valóra váltsa, annak legyen mérhetetlen ereje, kitartása és sok barátja, tanítványa, mint a szegedi dr. Tóth Imrének. A nyugdíjas egyetemi földtanoktató – aki már huszadik éve a Geo-Environ Környezetvédő Egyesület vezetője – azt vette a fejébe, hogy folyók, patakok, erek forrását térképezi fel. Eddig 1800-at sikerült.

Tizenegy éve járnak ki Ukrajnába, hogy a Kárpátaljai Nemzeti Parkban megtalálják és tisztazzák a Tisza forrásvidékeit. Vidékeit, merthogy előttük csak egyetlen egyet ismertek. A Fekete-Tiszát a magyar tudósok 120 éve térképre tették. Ők a Fehér-Tiszára is rábukkantak...

Az óbecsei Petőfi Sándor Általános Iskola dísztermében a tanulók, tanáraik és az érdeklődők részére nemrég bemutatta Két keréken Szegedtől Titelig című kiadványát. Ugyanis a nyáron tanítványaival bejárta ezt a vidéket, s most erről számolt be.

Mi, a Tisza szerelmesei érdeklődve hallgattuk a vetítéssel egybekötött előadást. Megtudtuk, hogy indulás előtt 87 könyvet, a Magyar Szót, a Hét Napot és az Aracs című folyóiratot tanulmányozta át a tanár úr. Említést tett a Fehér-Tiszáról is, amely a Kárpátokban folyik össze a fekete Tiszával.

Egy hét alatt tették meg ezt az utat, közben sátoroztak...

Szerbkeresztúr, Horgos, Magyarkanizsa mellett karikázva felvételeket készített, s míg ezekről mesélt, a kivetítőn mindezt láthattuk is. Magyarkanizsán a híres gyógyfürdőbe kalauzolt el bennünket, ahol láthattuk a víz hatására meggyógyult cigánylány tiszteletére föllállított szobrot, a tiszavirágzást...

Átkelve a Tiszán Törökkanizsa nevezetességei közül Tallián Emil világutazó szobrát mutatta be, majd tovább haladtak Szanádra. A hármashatárra érve megmutatta az emlékművet is. Oroszlámoson a téglagyárnál, Egyházaskéren Kálmány Lajos híres népmese-gyűjtő szobránál is időztek. A kilenclyukú hidat is megcsodáltuk, közben egy elhagyott bakterházat is láthattunk. Csókára érve Móra Ferenc szobránál álltak meg, ugyanis egykor Móra itt ásatásokat folytatott. A következő állomásuk a valamikori Terján volt, ahol már csak Cs. Simon István vajdasági költő szobra áll, jelezve, hogy itt valamikor falu lehetett. Zentánál átkarikáztak a hídon, s láthattuk a városházát, s a zentai csatáról készült kiállítás. Közben a köztisztületben álló magyartanárnak, Tőke Istvánnak a Mosolygó Tisza mente című könyvéből hallhattunk ide illő részleteket, melyek szí-

Tóth Imre

nesebbé tették az előadást. Oromhegyesre, majd Völgyesre is ellátogatott a csapat, ahol a tájházat tekinthettük meg. Adára érve szembetűnt a Tisza ékessége, a nemrég elkészült gyönyörű híd. A város központjában az adai születésű híres nyelvész, Szarvas Gábor szobra, s a Damjanich János tiszteletére emelt dombormű is itt látható. Moholon a Szent István-szobor mellett az egykori gyógyfürdő maradványait is megnézték. Óbecsére érve a Than fivéreket említette, megmutatta Than Mór festő oltárképét a belvárosi templomban, az Eiffel Gusztáv tervezte zsilipet, a szélmalomból átalakított éttermet és a Dunderški-kastélyt.

Ismét átkelve a Tiszán, Nagybecskerekre érve láthattuk a Tisza mellékfolyóját, a Bégát, Écskánál a Császár-tó csodálatos élővilágát. Titelnél pedig a Dunába ömlő Tiszát.

Összesen 54 településről mesélt nekünk dr. Tóth Imre, aki szerint kerékpárral be lehetne járni a világot.

Akit bővebben érdekel környezetünk, a Tisza menete, olvassa el dr. Tóth Imre Két kerékkal Szegedtől Titelig című könyvét.

K. E.

A szent magyar folyó

*A magyar nap vígan süt az égen,
Csöndes álom szunnyad a vidéken.
Nyári áldás a boldog határban,
Tisza vize folydogál magában,
Tiszavirág kedve pillangója,
Ez a Tisza örömről folyója.*

*Néha duhaj, fájó kedve támad,
Fölveti a mély, keserű bánat,
Ősi bú ez: féktelen és szittya,
Szíve vérét amely fölszakítja
S árvaságát világgá dalolja,
Ez a Tisza bánatunk folyója.*

*Szép a Rajna, Loreley folyója,
Német nagyság hű oltalmazója,
Szép a Szajna, Párizs tükrözője,
Méla Volga orosz bú szülője,
De míg bennünk lélek él és nóta,
Tisza lesz a magyarok folyója.*

*Ballagdáló, mint a magyar ember,
Aki nézi csöndes szerelemmel,
Örök áldást áraszt szerteséjjel,
Ó de néha bilincseket tépdél
S úgy zúg, mint a forradalmi nóta,
Ez a Tisza Petőfi folyója!*

*Termő nyáron elmereng a tájon,
Körölnéz a kis magyar világon.
Harmonika szól fölötte halkan
Árvaságos, öreg magyar dallam.
Félig sírva, félig mosolyogva,
Ez a Tisza Tömörkény folyója.*

*Sziget táján oroszokra gondol,
Szerencs mellett kuruckodva tombol,
Szeged néki fájó, komoly emlék,
Zentán zengi magyarok győzelmét.
S déli végén hattyúként dalolva
Révbe hal a magyarok folyója.*

Juhász Gyula)

Ahol a Fehér-Tisza és a Fekete-Tisza találkozik

Összel és télen nehezebb futni: sötét van és hideg. Amikor hideg van, akkor az izmaid is hidegek, és kevésbé tudnak hatékonyan mozogni. Ilyenkor fontos, hogy hosszabb ideig melegíts be és végezz nyújtásokat. Ezeket a gyakorlatokat még házon belül, a melegben végezd el, a bemelegített izmok segítenek a sérülések elkerülésében.

Tervezz előre, de az időpont megválasztásában légy rugalmas! Ha tudod, hogy az időjárás romlani fog, akkor inkább dönts úgy, hogy naposabb időben fogsz futni menni! A nagyon hideg napokon válassz más edzési lehetőséget: fuss futópadon, vagy ússz a szabadtéri futás helyett!

Hidratáció

Fontos, hogy a téli hónapokban is hidratált maradj. Valószínűleg ilyenkor jobban fogod kívánni a meleg italokat, bátran igyál ilyeneket! Tartsd fent az egészséges egyensúlyt, biztosíts elegendő mennyiségű és

Futás ősszel és télen

megfelelő minőségű folyadékot, hogy újra erőre kaphassanak az izmaid! Egyél sok friss gyümölcsöt és zöldséget, ez erősíti az immunrendszered védekezőképességét!

Hogyan maradj biztonságban futás közben?

– Próbáld meg csapatban vagy egy társal futni, ez motiválni fog mindkettőtöket a hideg napokon.

– Válassz jól megvilágított, lakott útvonalat, különösen akkor, ha sötétedés után futsz!

– Ha lehetséges, akkor az útvonal tervezésekor először mérd fel a környéket. Figyeld meg, hogy vannak-e mások is az úton, akik futnak. Ha igen, azt vedd jó jelnek.

– Figyelj a környék útviszonyaira is! Mérd fel, hogy nincs-e sok kátyú az úton, és lehet-e ott másokkal együtt futni.

– Otthon mindenképp mondd el, hogy futni mész, és azt is, hogy milyen útvonalon. Azt se felejtse el megmondani, hogy körülbelül mikor érsz majd vissza.

– Fuss hétvégén, kora reggel! Ilyenkor kevés az autó, nincs sok ember az utcákon, és világos van.

– Ha az utak mellett, forgalommal szemben sétálsz vagy futsz, kerüld el azokat az út mellett parkoló autókat, amelyekben emberek ülnek!

Mit viselj, és mit vigyél magaddal futáskor?

– Világos színű ruhában fuss! Keress olyan ruhát, amin fényvisszaverő csíkok van-

nak, vagy szerezz be egy könnyű láthatósági mellényt! A lényeg, hogy olyan legyen a ruházatod, ami jól láthatóvá tesz téged.

– A ruhád belső zsebébe vagy egy övtászába pakold a szükséges dolgokat, amiket vinned kell magaddal!

– Kerüld a kapucnis felsőt, vagy az olyan sapkát, ami korlátozhatja a látásodat!

– Vigyél magaddal mobilt! Ez lehetővé teszi, hogy ha baj van, segítséget hívj. Ha változott a terved, értesítsd az otthoniakat, így nem fognak aggódni érted!

Mennyi ruhát viselj a hidegben?

A legjobb módja annak, hogy melegen tarthasd a tested az, ha három réteg ruhát veszel magadra. Az alapréteg közvetlenül a bőrrel érintkezik, ezért könnyű, nedvszívó anyagból legyen! A középső réteg kevésbé feszüljön, de még ez is lehet nedvszívó anyagból. A külső réteg védelmi funkciót töltsön be! Legjobb erre a célra egy cipzáras mellény, ez védelmet nyújt a természeti elemektől, és hagy szellőzni is. Ha meleged lenne futás közben, akkor ezt a réteget levegheted, ha fázol, akkor felveheted.

Ne feledkezz meg a lábaidról sem! Hűvös napokon viselj vékony harisnyát a nadrág alatt, télen vastagabbat vegyél fel! Szükséged lehet sapkára, kesztyűre és zoknira is, próbáld ezeket is könnyen szellőző anyagból választani! A sapka elengedhetetlenül fontos, mivel ez megakadályozza a hővesztését a fejről, így nem fogsz megfázni.

Készíts pingvinsaládot!

gasztószalag, olló, fehér és narancssárga papír, színes ceruza vagy filctoll, régi zoknik.

Elkészítés

A fekete kartont vágd néhány különböző méretű téglalapra. Minden darabot csavarj hengerré, és ragaszd össze papírragasztóval, majd kívülré a biztonság kedvéért tehetsz egy csík ragasztószalagot is. Természetesen feketére festett WC-gurigákat is használhatsz, de ebben az esetben egyforma nagyok lesznek a pingvinjeid.

Egyszerű fehér papírokat hajts ketté, és vágj ki belőlük különböző méretű pingvintesteket, majd ezeket ragaszd fel a fekete hengerekre.

Narancssárga papírból jöhetnek a csőrök, egy kis darab plusz fekete kartonból pedig vágd ki a szárnyakat.

Végül már csak a szemeket kellett megrajzolnod, és utolsó simításként (ez persze nem kötelező, enélkül is nagyon helyesek), kinőtt vagy szakadt zoknik száraiból vágj le egy darabot, és köss nekik sapkát!

Keress a pingvineknek megfelelő helyet a szobádban, ahonnan vidáman mosolyognak majd rád!

Borongós őszi délutánokon szórakoztató elfoglaltság lehet a kreatívkodás. Ez a cuki pingvinsalád rokonszenves télváró dekoráció is egyben.

Szükséges anyagok, eszközök: fekete színű karton (ha nincs ilyened, egyszerű kartont is befesthetsz feketére), papírragasztó, ra-

Buta állat

- Maga szerint melyik a legbutább állat, szomszéd?
- A csibe... annyi esze sincs, mint a tyúknak.

Gyenge jelszó

- Két számítógépes rendszergazda beszélget:
- Te, hogy lehetsz olyan hülye, hogy a kutyád nevét adod meg jelszónak?
 - Miért, mi a bajod azzal, hogy wf-K41a2s?

Hajléktalanok

- Két hajléktalan beszélget:
- Megőrültél, hogy cementcsövet teszel a fejed alá párnának, kemény az!
 - Dehogyan kemény, kitömtem szalmával.

Kulcsa volt

- Hogy szokhatott meg a fogoly?
- Kulcsa volt, igazgató úr.
- Hogy tudta ellopni magától a kulcsot?
- Nem lopta, tisztességesen nyerte pókeren!

Fél órája

- Rendőr bácsi, tessék gyorsan jönni! A papa meg a zöldséges már fél órája verekszik!
- Fél órája? És miért csak most szólsz?
- Azért, mert eddig a papa volt fölényben!

Felmondás

- Elsejével felmondok – jelenti be a takarítónő a bankfiók igazgatójának. – Nem tudom elviselni a bizalmatlanságukat.
- Mi az, hogy bizalmatlanság? Még a páncélszekrény kulcsát is mindig itt hagyom az íróasztalon.
- Az igaz, de a kulcs nem illik a zárba.

- Jó, hogy a gyerekek az ágyban vannak. Nem szeretném, hogy lássák ezt.

Főnök

- Uram, egy különleges papagájt vennék!
- Látja, itt ez a zöld beszél németül, angolul, kívülről ismeri a telefonkönyvet. 100 dollár. A kék ismeri az összes játékautomata kódját. 150 dollár. A sárga 200 dollár. Rokonságban van az Interpol főnökének papagájával.
- Fantasztikus! És az a kopasz a sarokban mit tud?
- Azt én sem tudom, de 500 dollárnál nem adom alább, mert a többiek csak főnöknek szólítják.

Falánk kutya

- Képzeld, a kutyánk az éjszaka beszabaldult a kamrába. Az a falánk mindent felzabált: a szalámit, a kolbászt, még a szalonnát is.
- És nem hagyott semmit?
- De igen. Egy zacskó kutyaeledelt.

Állati szerelem

- Két egérke beszélget:
- Olyan fáradtnak látszol – mondja az egyik. – Mi van veled?
 - Hagyd el! Feleségül vettem egy zsiráf-lányt.
 - És ettől vagy kimerült?
 - Mert telhetetlen. Megcsókolom, aztán alig érek a földre, már megszólal: Gyere zívem! Puszt!

Levél a betörő úrnak

- Egy ember megunja, hogy rendszeresen feltörrik a lakását, ezért úgy dönt, hogy egy cédulát akaszt a kilincsrre, melyen a következő szöveg áll:
- „Tisztelt betörő úr! Szíveskedjen a továbbiakban megkímélni attól, hogy ajtómat rendszeresen megrongálja. Kulcs a lábtörlő alatt.”

- Na és? Szeretem a fasírtot. Miért kell ebből ekkora ügyet csinálni?

Történelemóra

- A tanár morcosan sétál a padosrok között.
- No, mi történt 1241-ben? – kérdezi Jánostól.
 - János csak áll, és néz a nagy semmibe. Osztálytársai segíteni próbálnak neki, sügnak:
 - Akkor törtek be a tatárok.
 - Akkor törtek be a tanárok – feleli János.

Csavargó

- Pistike az út szélén ül és nagyon sír. Odamegy hozzá egy férfi:
- Mondd csak kisfiam, miért keseregsz itt?
 - Hát egész nap csavarogtam, nem akartam iskolába menni. Most meg kiderült, hogy vasárnap van.

Kémia

- A skót iskolában kémiaóra van. A tanár megkérdezi egy tanulót:
- Mit gondolsz, ha beledobom ezt a pennyt ebbe a savval teli edénybe, feloldódik?
 - Semmi esetre sem – feleli a tanuló.
 - Jól van, fiam. És miért nem?
 - Mert ha feloldódna, akkor nem dobná bele.

Juhász

- Áll a székely juhász a réten a botjára támaszkodva. Arra megy a többi juhász, meglátják, kérdik tőle:
- Hát te meg mit csinálsz?
 - Gondolkodom.
 - És hol a fenében van a nyájad?
 - Azon gondolkodom...

Hajhullás

– Doktor úr, kérem segítsen! Nagyon hullik a hajam! Mit tegyek, hogy ne veszítsem el mindet?
– Tegye egy dobozba!

Indiánok

A vadnyugati erődben egy őrszem szalad a parancsnok felé eszevesztetten kiabálva:
– Parancsnok, parancsnok! Jönnek az indiánok!
– És barátok vagy ellenségek?
– Szerintem barátok, mert együtt jönnek.

Találékony

Az autós elakad a kátyúban. A közelben lévő farmer öt dollárért kihúzza a traktorjával. Az autós gúnyosan megjegyzi:
– Ilyen ár mellett meggazdagodna, ha éjjel-nappal kocsikat húzgálna a kátyúból.
– Csak nappal – mondja a farmer –, éjjel ugyanis vizet hordok a kátyúba.

Mi a különbség?

– Mi a különbség a teológus és a geológus között?
– ???
– Ég és föld!

Borotváló automata

Joe lelkesen újságolja a barátjának, hogy borotváló automatát szereltek fel a sarki áruházban.
– Tényleg, és hogy működik?
– Egyszerű. Bedobsz egy dollárt, bedugod a fejed a lyukba, és a gép megborotvál.
– Ragyogó! De azért nem egészen értem. Hiszen mindenkinek más méretű és formájú feje van.
– Persze. De csak az első alkalommal.

– A húgom nem tud ma suliba jönni. Tanítja a papát, hogyan kell kezelni a számítógépet.

Környezetvédelem

A pályaudvaron:
– Te mit teszel a környezetért?
– Nem dobom el a vonatjegyet, hanem többször felhasználom.

Nagy dolog

Osztályfőnöki órán faggatja a nebulókat a tanító néni.
– Móricka, mi volt az első nagy dolog, amit elértél életedben?
– A kilincs...

Jó szakács

Az újdonsült feleség az első ebédet teszi a férje elé:
– Drágám, tartozok neked egy vallomással. Sajnos nem vagyok egy jó szakács, csak mákóstésztát és paprikás krumplit tudok csinálni.
– Semmi baj szívem, csak azt mond meg, hogy ez most melyik???

Legrosszabb gyógyszer

– Melyik a legrosszabb gyógyszer a világon?
– A 9.
– Miért?
– Mert fordítva hat!

Szardínia

– Apu, mit esznek a ragadozó halak?
– Kisebb halakat, például szardíniát.
– És hogyan tudják fölbontani a konzervdobozt?

Optimista és pesszimista

Az optimista és a pesszimista találkozik. Azt mondja a pesszimista:
– Képzeld, van egy jó hírem.
– Neked??? Na, mondd!
– Képzeld, van egy csomó rossz hírem!

Kölcsön

– Te, adj kölcsön egy ezrest fizetésig.
– Tessék, itt van. És mikor lesz fizetés?
– Én tudjam? Hát te dolgozol...

Sorsjegy

– Vegyen egy sorsjegyet, uram!
– Mit lehet nyerni vele?
– Egy autót!
– De én nem akarok autót!
– Ne aggódjon, nagyon kicsi az esélye!

Nagy kert

– Kérem, ön azt mondta, hogy ehhez a házhoz kert is tartozik. Hát kert ez? Csak 3 méter széles és 4 méter hosszú.
– No igen, de nézze csak, milyen magas!

Úszás

Úszóedző a tanulónak:
– Mindig számold meg, hogy hányszor buksz a víz alá, és hányszor jössz fel. Ha az eredmény nem osztható kettővel, nehogy levegőt végy!

Hajózás

Az utasszállító hajóról egy hosszú szakállú férfit pillantanak meg az egyik szigeten, aki vadul kiabál és integet.
– Ki az az ember ott? – kérdi az egyik utas a kapitányt.
– Fogalmam sincs. De mindig megbolondul, ha erre hajózunk.

Büntetés

– Megbüntetem! Itt tilos horgászni!
– Ki horgászik itt? Én csak ezt a kukacot tanítom úszni.
– Akkor azért büntetem meg, mert nincs a kukacon mentőmellény.

– A zsebpénzem növeléséért cserébe korlátlan technikai támogatást kínálok.

ZenEgér-koncert

A gyermekhéten az ovisok és mi alsóskok ZenEgér-koncerten vettünk részt a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület termében.

Az együttessel a színház előtt találkoztunk. A tanító néni ismerte őket és bemutatta a 4. c osztályt az együtes tagjainak. Megtudtuk, hogy ezt az adai együtest négy személy alkotja: Endre bácsi, aki gitáron, Lali bácsi basszusgitáron játszik, Bandi bácsi énekel, szájharmonikázik, Szabi bácsi pedig dobol. Izgatottan vártuk, hogy felmenjenek a színpadra és elkezdjék a koncertet.

Énekelve köszöntöttek bennünket. Szabi bácsinak volt a legfurcsább a hangszere, mivel egy faladán dobolt. Tetszett, amikor a dobosztót követnünk kellett tapssal. A gitáros feltett egy találos kérdést. A válaszárt cserébe egy öntapadós matricát kaphattunk ZenEgér felirattal. Osztálytársam, Tamás nyerte el. Ezután az óvodások táncolni kezdtek az óvó nénivel.

– Gyertek, csatlakozzunk hozzájuk! – hívtott bennünket a barátnőm, Emese.

Először nem akartam menni, de végül magával ragadott a zene, és én is táncoltam. Nagyon jól éreztem magam. A koncert végén lefényképeztünk a zenekar tagjaival.

Örülök, hogy megismertem őket. Remélem, hogy jövőre is meglátogatnak bennünket.

**Tóth Martina, 4. c,
Petőfi Sándor iskola, Óbecse**

Gens Una Sumus

A vajdaságiak sakknapja

Ezzel a címmel hirdeti meg a Verbászi Községben korábban megtartott gyermekszakkversenyek hagyományát folytatva a Verbászi Sakkszövetség idei pionír és ifjúsági sakkturnáját.

A versenyt Verbászon tartják meg, a Bácska Szállóban (Tito marsall u. 92.) 2013. november 24-én (vasárnap) 10 órai kezdettel. A versenyen részt vehet minden vajdasági elemista és középiskolás. A sakkturna egyéni, férfi és női konkurenciában zajlik.

Bejelentkezéseket 2013. november 20-áig fogadnak, és csak azokat tekintik érvényesnek, melyeket a versenyzők iskolája vagy sakk-klubja hitelesített, és amelyeket postán továbbítottak a következő címre:

Navratil Tomislav, Tito marsall utca 102., Verbász. Kivételes esetben a benevezőlap a verseny napján személyesen is átadható a helyszínen.

Étkeztetés: reggeli és üdítőt a szervezők biztosítanak, szervezett ebédelés térítés ellenében a helyszínen megszervezhető (a szálloda étterme 350 dináros ebédet kínál föl). A sakkturna helyszíne: Bácska Szálló terme, Tito marsall u. 92., Verbász (a város központjában). Versenypogram: Időpont – vasárnap, 2013. november

24. Érkezés 9.30-ig, bejelentkezések ellenőrzése, egyeztetése. Adatok bevitele a számítógépbe. 10 órakor ünnepélyes megnyitó, azt követően kezdetét veszi az első forduló. A verseny 14.30-ig tart. Díjkiosztás 15 óra körül.

Szabályok: A sakkturna svájci rendszer szerint zajlik, hétfordulós, számítógépes párosítással. A tempó: 15 perc játékosonként a játszma végéig. Egy forduló maximum 30 percig tart. A Szerbiai Sakkszövetség és a FIDE szabályai érvényesek. A résztvevők kötelesek sakkgarnitúrát és sakkórát hozni magukkal. A verseny részvételi díja 250 dinár játékosonként, amit folyószámlára lehet befizetni vagy a helyszínen készpénzben.

A főbíró és két segédje Újvidékről érkezik, a többi segéd helybeli. A torna táblázatát a verseny végeztével kiosztják a résztvevőknek.

A legsikeresebb fiúkat, illetve lányokat serlegekkel és érmekkel, valamint sakkszakirodalommal jutalmazzák.

Bővebb információ a Verbászi sakkszövetség elnökénél, Tomislav Navratilnál kapható a 063/78-578-53-as telefonon vagy levélben.

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormánya

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

BETHLEN GÁBOR
Alap

Szekeres László
Alapítvány

66 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Lennert Géza** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Szerkesztőségi titkár és segédszerkesztő: **Fehér Mária** ■ Lektor: **Buzogány Kardos Julianna** ■ Állandó külmunkatársak: Bence Erika, Bori Mária, Farkas Ilona, Gyarmati Krisztina, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Tomán Mária ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem őrizzük meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon/fax: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.com ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: <http://www.tippnet.rs/jopajtas> ■ szerk@jopajtas.info